Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Quaestio 3ia

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

Resp. ad 4tum. ca. est n. c. et par. disparitas est, qd. caa diversi ordinis subord. esse habeant. Deus enim tanqm caa sup. cōtes et emmenter cōtineās caas 2as, unde si caa 2a sit caa totalis respectu alicuj effectus eo ipso qd hac caa actuat ipsa actio caa 2a subordinatur, caa Dna nō excludit illam, sed exigit potius ut cum illa caa actualis operetur, contra caae totalis 2ae ejusdem ordinis nō habent talem subordinatio et gnring tales sunt se mutuo excludunt.

Resp. ad quintum. ca. caa aequivoca pt producere effectus aeterius specie, in se emmenter cōtentos. ca. nisi emmenter nō cōtentos haec nulla enim caa univoca cōtinet effectus emmenter aeterius caa quoad ratiōe individualem et numericam, sed solum quoad ratiōe specificam, unde una pt producere plures effectus quoad spem similes, nō vero nō eosdem. Caa enim aequivoca ideo pt producere effectus aeterius speciei, qa virtute specificam aeterius caa eminenter cōtinet, econtra caa univoca ejusdem generis et ordinis effectus aeterius speciei, continet nō emmenter quoad ratiōe numericam et individualem nō cōtinet. Ergo neque pt producere eundem nō effectum alterius caa.

Resp. ad 5tum. ca. ignis A habet eandem virtutem productivam quam habet ignis B eandem quoad spem. ca. eandem quoad numerum nego. Ad esse sic a Dn. destruatur, qd eundem effectum specie nō a nō posset producere.

Resp. ad 6tum. duplicem esse conservationem, una est per se, et altera per accidens, cōservatio per se est, quae directe cōtinuata rei dno. Cōservatio per accidens est, quae nō cōservat nisi removendo contrarium, et inducendo qualitates rei conservandae germanas, et haec cōservatio pt etiam dari in alia caa, ut patet in exemplo allato de igne B.

Quaestio 3tia

De Caūs in Specie et quidem primo

De Caūs materiali formali et

Totali.

Postqm de caūs in genere egimus, restat ut etiam aliqd dicamus de qualibet caa in specie, et qa aliae sunt intrinsecae, aliae vero extrinsecae, primo de intrinsecis, scilicet materiali et formali hic agemus; postea vero etiam de extrinsecis caūs scilicet efficienti et finali. Licet a

maā et fōā dum quoad existeā, dignitate et spēcie extrinsecus caūs postponant, primo dm de illis agendū ē, cū sit partes corporis nālis caeter et intrīce constitutivae. Sit ergo.

Arlus 2ius

Per quid caā efficiens et formalis in arte, imo et 2° caandi constituatur, et ad quod genus caā Idea sit referenda?

N: 142us Dico 1° causalitatem de qua hic principaliter quaerimus aliud nihil eē, qm actum, quo caā constituitur actu causans sive ā concursus actualis, quo ois caā in suo genere dat ēē alteri: ad effectū ā producendū seu adqtē extra caās ponendum, ut requiruntur condones. 1a ipsa entitas caāe sive caā prima, prout ē in se v.g entitas ignis: 2a efficacitas causandi, sive qm caā redditur potens ut in effectū influere possit, talis ē calor in igne, qui facit, ut ignis possit producere aliud ignem. 3a sunt conditiones et condones aliquae, ut approximatio ligni ad ignem &c. Hoc ā ipsa causalitas seu ipsa actualis influentia, qua caā ab actu 1mo reducitur ad actum 2um.

N: 143us Dico 2° Idea à S: Doct: Q: 3. de Ver: A: 1. describitur: quod sit fōā, qm imitatur effectus ex intentione agentis determinantis sibi finem. Dicitur 1° fōā loco generis, ē qm convenit Ideae cū fōā substāli; quae dm Idea dici n̄ pōt. 2° qm imitatur effectus, quod ponitur loco differentiae, hoc em differt ab aliys fōīs, Idea em n̄ ē qualiscunque fōā, sed extrinseca, et quasi extrinsece informans, in quantum ad illam respiciens artifex suum opus ad instar eius efficit. unde si quis diceret exemplar extrinsecum v.g. imaginem Caroli VI pōē dici Ideam respectu hoc exemplar ex nātā rei n̄ ēē inform, sed pandem describi, maxime à Tironibus, qui externis exemplaribus opus habent, ut iuniorum interna operum efficiendorum exemplaria efformare valeant. Hic ā exemplaria nōe Ideae n̄ veniunt, aliud ā ā exemplar internum, esse magis illa interna, qm artifex format in mente, ad qm respiciens operatur et opus externum producit. et hoc exemplar

solet idea nominari. dicitur 2do ex intentione agentis, quod excludit formam illam, cui aliquid casualiter assimilatur, dicitur ultimo *determinantis sibi finem*. quae particulas excludunt causas naturales, quae licet causent sibi assimilatos effectus, ut a natura determinatas, sicut v.g. ignis producens aliud ignem.

Dico 2do Ideam non esse speciem impressam, sed expressam, an speciem impressam quae datur intelligibilis [illegible], quia obiectum [illegible] determinat. species vero expressa est imago altera, quam ex se ipso exprimit intellectus in qua obiectum externum contemplatur. ratio quod idea non sit species impressa, sed expressa maxime habet ex his, quia idea est id, quod artifex intuetur in mente, sed ipse intuitus secundum quod aliquid a se producit, species vero impressa non est id quod intuetur, sed id, quo intelligitur. Idea igitur est species expressa quidem obiectum praecise quidditative exprimens, sed opus ad extra faciendum repraesentans: S. Doctor quidem, cum excludit speciem intelligibilem a ratione ideae, loquitur de specie impressa non expressa. his praenotatis. N. 144

Dico 1mo formam materialis et formalis constituunt in actu 1mo causandi per unionem entitatis, ita contra Recentiores: Scotistas et aliquos Thomistas, qui per talem causalitatem unionem modalem distinctam a materia et forma assignant. N. 145 *Probatur primo*: Id est causalitas in actu 1mo materiae et formae, quod eam reddit proxime potens causare, atque hoc nihil aliud est, quam ipsa potentia: sed materia et forma reddit proxime potens causare per propriam suam entitatem, ergo haec constituunt in actu 1mo causandi. minor probatur. Materia reddit potens causare hoc, quod reddit potens recipere formam, et vicissim forma hoc, quod reddit potens actuare et informare materiam sed hoc sit per proprias suas entitates: ergo per proprias entitates constituunt in actu 1mo causandi. minor probatur. Ideo materia est potens recipere formam quia est pura potentia et in se [illegible], est a se pura potentia per se, et propriam suam entitatem: et ideo forma potest actuare materiam, quia est actus, est a se actus per se et propriam suam entitatem. De intrinseca enim ratione ipsius formae est, quod sit actus: ergo materia et forma reddunt proxime potentes causare per proprias suas entitates.

Dico 2do materia et forma positis ceteris requisitis et conditionibus in actu 2do causandi et in recto constituunt per proprias entitates. ita Aegidius, Salisb: cum quibusdam Thomistis N. 146

Ans

Prob. breviter haec pars. Mat. posterius debitis qd obj
per evidentem actibus recepit et sustentat forma
sub se ipsa tam per substantiis constituit totum et pro
ut assumit forma informat mod. sed hic é causa in actu 2°
qu in recto et in actu a° causandi mat. et forma constituens
generat entites. Dixi á in recto; nam in obliquo ad
hoc, ut mat. et forma in actu 2° causent, multa requirunt
ut sub dispositis debitis, deinde actu dei, mitius etc.

N: 197[m] Prob. 2do Idea proprie et strictè pertinet ad genus causa
formalis, ratio tamen at reducitur se etiam ad causa efficientem
et finalem. ita Arl: 5: Meth: 4:2. Prob. 1a pars. Idea
é causa formalis extrinsecam, quae suo modo dat effectui suam speciem
sed ita facit causa idealis; qd pertinet ad genus causa formalis,
min patet. solius enim formae officium é specificare. maj probatur.
quod sibi assimilat aliud, dat ei speciem, sed idealis
causa assimilat sibi effectum; qd Ch. min liquido patet, nam
id, qd effectum distinguit ab alio dat ei speciem, sed id, qd sibi
assimilat effectum distinguit illud ab alio. Ad 2. Ch. m é etiam
clara ex ipso conceptu causae idealis, quae in intellectu existens
determinat agentem ad producendum simile opus ad extra.
Prob. etiam 2do quoad ceteras partes; licet qd radicaliter
etiam pertineat ad causa efficientem et finalem; nam, qd é principium
operandi efficiens, illud habet radicaliter pertinet ad causam
efficientem, sed talis é causa idealis: qd min patet; sicut
enim idea praescribit effectum, ita artifex ponit illud ad
extra. quod á á jam non dici causa efficiens é hac ratione,
qa causa efficiens debet realiter existere, idea á illud
existit intentionaliter, nempe in intellectu. quoad causa finalem
patet ex hoc; qa causa finalis dicitur illa, propter quam aliquid
fit, sed propter causam idealem fit effectus; nam artifex
producit effectum, ut illud assimilet causae ideali; deinde
effectus exhibet eum perfectionem, quo perfectius assimilatur Ideae.

Solvuntur objectiones.

N: 198[m] Obj. 1° contra 1am conclusionem, Oculus videns realiter distinguitur á mat.,
quae é obstacula. sed caecitas mat. é videntis, audit enim mat.
qd caret hoc non prohibitum, qd caecitas ipsa, in subjecto una entitas.

Pr. si mãa et fõa caãns, p. suas enttes: sptus Ates spẽs caãns sed hic ẽ falsũ: qñ sic idem. qd ... sola n ptus ex ques ax: comate: Idem manens idem; spẽs facit idem, sed enttas mãæ spẽs manet eadem, sive sit unita fõæ sive n, gd s caãtans.

Prob. gtra 2ª glusõ. Caãtas caãæ ẽ actg. quo caã gstus actu agens, sed actg n pt idfitri cum mãa, quæ ẽ mera ptea. gd mãa in actu 1º n ẽ actu agens p. ppria entem.

Prob. gtra 3iã glusõ. Caã fõalis debet infoare et actuare caã Idealis ã n infoat artefactũ, gd n ptinet ad genus caãæ fõalis.

4to Deus n ptest supplere genus caãæ fõalis, sed Deus habet caãæ Ideæ omnium creandorum possibilium, gd Idea n ẽ caã fõalis.

5to Arles 10 Meth: inquit: dicere exemplaria eẽ, id ẽ Ideas, ẽ vanĩ loquĩ, et poetica metaphora, gd 1ũ Arlem dõ n dantur Ideæ.

7to Idea ẽ fmis idealis: gd pertinet ad caã fmalem ptius a ... S. doct: Cº gtra gentes c. 19. ubi ait: spẽs idealis, ut fmitr sua Ideæ apsequatur, gd Idea ẽ fmis idealis.

Respõ ad 1um adjid. N caãtas auidit mãæ 2um id: qd dicit in recto n: 2um id: qdm obliquo connotat nempe quoad gdões præ requisitas sic gredo qd auidat: caãtas in recto, ẽ ipsa enttas mãæ, et hæc spẽs manet invariata, et idem cum mãa. N. 149um

Respõ ad 2um. n: sola m, ad cuis probaõe dm idem manens idem tam in recto qm obliquo spẽs facit idem cm, manens idem solum in recto, n ã obliquo spẽs facit idem n m et sic dsta m n: c. nam in recto mãæ n spẽs caãt, sed requirit et cæteras gdões ad finis, adeoque sf ura gdõ defit, n pt caãtas sua deñaõe tribuere mãæ ut denominetur actu caãns

Respõ ad 3um dm caãtas caãæ ẽ actg prie dictg et physicẽ, actg improprie dictg et logicẽ cm et sic d: m n: c. caãtas enim causa sphind it ab hr, an sit actg infoans, ẽ pcaã receptiva et quo theorsits actg. quia posita caãlitate verificatur esse actu subsistere actu caãre.

Resp. ad 4um. d. m. Causa formalis debet informare subiectum ipsa causa. [illegible] sit solum extrinseca, qualis a causa idealis non est eadem ratione. d. c. n. c. nos enim non dicimus quod idea sit forma ex qua processura fieri debeat, sed quod sit forma ad quam, id est cuius imitatione effectus producitur, et ab artifice producitur.

Resp. ad 5tum d. m. Deus non potest supplere genus causae formalis intrinsecae, potest enim supplere [illegible] et partialiter, eam non potest supplere absque eo absurdo causae formalis [illegible] et c. m. ex combinatione. n. c.

Resp. ad 6tum. cum: S. Doct: in 1a q. 15. d. 2. a. 1. Arist. ubi solum reijcere Ideas Platonicas, quae scilicet erant [illegible] separatae extra res ipsas.

Resp. ad decimum. n. a. ad cuius prob: ea est n. c. ad hoc enim ut [illegible] ideati sit in eo posita, ut similitudinem [illegible] [illegible], satis est [illegible] idea sit id, ad cuius imitationem ideatum debet fieri.

Ex his

N: 150 Colliges. Effectum materiae ut quo est intermedium causae formalis [illegible] quem in fieri et esse recipit, et sustentat, et vicissim effectum formae ut quo est intermedium causae materiae, quatenus scilicet recipit esse actuale et distinctum a forma, effectum vero qui et [illegible] causae utriusque compositum. ratio prima est, quia forma naturalis in fieri, esse et conservari dependentia materiae, cum ei [illegible] adveniat et vicissim materia quoad esse actuale et [illegible] forma. ratio 2da est, quia materia ideo recipit et sustentat formam, et formaliter [illegible] materiam, ut alia quam pars [illegible], hoc est quam pars [illegible] constituant et causent totum.

Articulus 2us
de
Causa efficienti, quid et
Quotuplex sit
et
Quo principio agat?

N: 151 ante quod notandum esse 1o certum esse tum ex S: Scriptura tum ab experientia quotidiana, tum ex [illegible] ratione dari causas vere effectivas et activas. [illegible] a causa efficiente [illegible]

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

10 phicorum c:3. causa efficiens est principium extrinsecum à quo primo in-
cipit motus. dicitur principium in quo convenit cum aliis
causis, extrinsecum in quo differt à causa materiali et formali, quae
sunt principia intrinseca. dicitur à quo incipit primo motus. in quo
differt à causa finali; causa enim finalis non est à quo, sed propter
quod fit motus. incipit à motu causa efficiente non in intentione
sed in executione. hoc est causa efficiens primo disponit,
praeparatque materiam, et materia sic disposita recipit formam, hanc
eandem retinet et tuetur. non est necesse, ut motus incipiat à
causa efficiente, non praeparatione facta ad causam dependente et materia,
sed solum praeparatione facta ad causam materialem, formalem, finalem &c.

Dividitur 10 causa efficiens dividitur universim in causam per se, et causam per ac- N. 145
cidens: per se est, quae ex se tendit in effectum, sic vinitor
effodiens terram ad propagandam vitem est causa per se propagationis vitis
ex qua ut tali per se influit effectus, sic vinitor
effodiens terram ad propagandam vitem et inveniens thesaurum
non est causa per se inventionis thesauri. causa efficiens per se alia
alteram est proxima alia remota; proxima est, quae immediate
influit in effectum, remota, quae solum mediate, seu
mediante alio influit, sic in exemplo, si Petrus Paulum
fuste percutiat, percussio Pauli proxime est à fuste,
et remota à manu Petri. dividitur causa efficiens 2o
in principalem et instrumentalem; principalis est, quae virtute propria
influit effectum. instrumentalis, quae virtute alterius effectum
producit. instrumentalis causa, seu instrumentum duplex est, coniunctum
ut manus cum homine, et separatum ut penicillus in
pictore. causa principalis alia est prima ut Deus, et
alia 2a, ut est agens creatum. dividitur 3o causa
principalis in analogam seu aequivocam et in particularem seu
univocam; particularis est, quae unam tantum speciem producere potest,
sic homo generat hominem, leo leonem &c. universalis, à qua
exeunt variae effectuum species, sic à sole alia, plantae,
metalla &c. Causa analoga ideo vocatur aequivoca, quia
aequivoce se habet ad effectum, id est, quod praeparatione ad effectum
diversae sint species, ut habetur in sole per praeparationem ad animantia
plantas &c: particularis autem vocatur univoca, quia univoce cum
effectu in specie convenit. ut videre est in homine hominem generante

Causa physica dividitur autem in liberam et necessariam. Libera est quae agit ex electione et consilio, unde definitur, quod sit ea, quae positis omnibus ad agendum requisitis potest agere aut non agere. Necessaria est quae fertur ex instinctu causae in actionem, nec illam differre requit: hinc definitur, quod sit illa, quae positis omnibus ad agendum requisitis non potest agere non. Dividitur iterum in totalem et partialem. Totalis est, quae absque consortio alterius causae eiusdem generis et ordinis sufficit effectum, sic equus eque efficit. Partialis est, quae caret alterius causae eiusdem generis et ordinis societate, seu auxilio, ut sunt plures equi trahentes eundem currum. Iterum dividitur in causam physicam et moralem. Physica est, quae per se influit effectum, moralis est, quae proprie effectum non facit. Sic e.g. Petrus occidens Paulum est causa physica huius occisionis, qui vero persuadet vel praecipit hanc occisionem est causa moralis. Dividitur denique in essentialiter et accidentaliter subordinatam. Essentialiter subordinata est, quae actuali concursu superioris causae necessario indiget, ita dependent omnes causae secundae a causa prima. Accidentaliter subordinata est, quae quidem ab alia accepit sine tamen eiusdem actuali concursu operari potest. Sic filius subordinatur patri, potest alium filium educare sine concursu patris.

N. 153tiu Principium duplex distinguitur principium in causa efficienti; aliud enim est principium quod agit, et aliud est principium quo agit, sive virtus quo operatur. Principium quod agit est totum ex causa et forma constitutum sive quod alii dicunt est suppositum; quod v.g. Petrus appellatur, hinc actiones dicuntur esse suppositorum. Principium ut quo dicitur illud quo agens seu totum suppositum agit, sic mediante intellectu homo intelligit, adeoque principium quo homo intelligit est intellectus: et hoc principium quo aliud est radicale et remotum, a quo nimirum totum subsistens seu agens primo habet, quo operetur, et aliud est principium quo immediatum et proximum seu formale, a quo tempore totum subsistens proxime habet quo operetur. Ad certum est materia prima non est principium ut quo, nec proximum nec remotum, cum sit pura potentia omnis activitatis expers. Consequentia quod [illegible] de forma substantiali [illegible] ergo resolutio

Dico 1° Principium quo radicale et principale producendi N. 154 us.
effectus tam substantialis quam accidentalis est sola forma substantialis
cum S. Th: ja p. q. 77. ar: 10 ad 4um dicens: hoc ipsum
quod forma accidentalis est actionis principium habet a forma substantiali,
et ideo forma substantialis est primum actionis principium. Probatur etiam
ratione: cum operari consequatur ad esse, quod est primum principium essendi,
est etiam primum et radicale principium operandi, sed forma in toto
substantiali ex materia et forma composito est primum principium essendi ergo
etiam operandi. Et patet forma enim est ipsa ratio et quidditas
quam totum suum esse specificum habet, non est quaevis accidentium.
Deinde eiusdem apud philosophos id est radicale operandi principium
quod est prima radix operationum operativarum, sed hoc est forma
substantialis in toto composito v.g. in homine forma seu anima
intellectus est prima intellectus et voluntatis radix: et in bruto forma
sensitiva est prima omnium operationum sensitivarum radix et sic de aliis
ergo C. Iterum: principium totius, quale debet suum effectum
continere eminenter vel saltem aequivalenter vel formaliter vel virtualiter
continere, sed hoc sola forma substantialis respectu aliorum accidentium
praestat. ergo C. Materia enim jam non potest esse tale principium, quia
non est actus, sed pura potentia; nam juxta S. Thom: unumquodque
aliquid agit, in quantum est in actu: neque accidentia possunt esse tale
principium respectu substantiae, cum sint omnino imperfectiora
substantiis, ergo tale principium erit sola forma. Et licet accidentia
formaliter contineant suas formas accidentales: nihilominus
tamen, quia ipsa accidentia supponunt formam substantialem, quam constituunt
veluti virtutes proximae agendi: ideo accidentia neque
respectu formarum accidentalium possunt esse primum radicale et
principale principium agendi, sed tantum principium proximum principale.
Quare

Dico 2° forma accidentalis est principium quo agendi principale et N. 165 us.
proximum in productione aliorum accidentium. Probatur hac ratione
quod in virtute propria attingit effectum est principium principale, sed forma
accidentalis attingit in virtute propria effectum: nempe aliud
accidens: quod est principium principale, minor certa, minor vero patet
ex eo, quia unum accidens continet aliud in virtute propria

ū eminenter, ut Lux Solis calorem, v. formaliter, ut calor ignis calorem, sed n. e. principium denotum et radicale; ergo in jore quaestione demonstratur dictum e., tale principium e. sola forma substantialis, quod erit proximum.

Confirmatur: Calor in productione alterius caloris n. agit ut principium ... sed ut ...; a. probatur principium ... e. ..., quod elevatur ad effectum producendum, ... virtute ... excedit, sed calor n. elevatur ... dicitur aliud calorem cum alterius sit eiusdem speciei, neque calor ... excedat ... producentis ... quod n. erit principium ... sed ...

N. 156 Dico 3tio in productione substantiae forma accidentalis e. principium ... proximum, tamen virtute ... causae ... sed forma substantialis ... quod in productione substantiae forma accidentalis e. sola virtute ... proxime.

Solvuntur obiectiones

N. 157 Obj. 1o contra 1a et 3 conclusionem: accidentia sine substantia ponunt ... substantiam, sic accidentia ... possunt ... guttam aquae in vinum convertere, item calor in ferro candente existens potest producere alium ignem, quod accidentia sine substantia ponunt ... substantiam.

Respondetur ... Libro de sensu ... ignis n. agit ut ignis, sed ut calidus, sed ignis per formam caloris e. calidus, quod ... calor erit ratio ... principium quo agendi.

Obj. contra 2a conclusionem: Calor calefacit ut virtute ignis, quod n. ut principium ..., sed ut virtute ... se habet, a. probatur ... accidentis, cuiusmodi e. calor, in ratione entis e. esse ens entis ... e. substantiae, quod etiam totum esse ... ut operativi e. esse in virtute substantiae. ... ratione ... operativo ... ad esse, quod sicut totum esse accidentis in ratione entis e. esse ens substantiae, ita etiam totum esse operativum accidentis in ratione operativi ... e. esse virtute substantiae, quod forma accidentalis n. e. principium quo ... in productione alterius accidentis, sed ...

ergo si accidens ẽ prius per conceptũ ab alter. q accidentis, Resp.
[illegible] nõ calorem poẽ produci à duplici cãã totali; sed hoc
nõ admittimus, qõ nec tãus [illegible] potest, nã praeter calorẽ
A, quẽ nos volumus ẽẽ cãã [illegible] caloris B, etiã ignis ẽ cãã
caloris B, [illegible] à hac cãã sõ totales, qõ idẽ nõ calor tãm
effectus procederet à 2 cãã totali.

2° ignis calorẽ continet eminenter, qõ potest illũ ut cãã [illegible]
producere, ad quid qõ [illegible] ẽ cãã partialis [illegible]

Resp. ad 1ũ: da. accidẽã semel producunt substaã in virtute tãm
substaẽ virtute adhuc praesentis. co. seius na. etc. ad
exempla resp. ideõ ex quid [illegible] 1ũ illas spẽs [illegible] quatenus
convertunt aquã in substaã vini, agere in virtute [illegible],
sed praestare [illegible] ut virtutes [illegible] relictae à substaã vini
ad alterũ. Resp. ideõ calorem in ferro residentem tãm virtutem
[illegible] ignis producere aliũ ignem, vel potius qõ ignis in poris
ferri latens aliũ ignem producat.

ad 2ũ Resp. ideõ ignis nõ agit ut proxime et mediate ut ignis, sed
ut calidus [illegible] nõ agit remote et radicaliter [illegible], sed ignis
ẽ calidus per solũ calorẽ tãm virtute [illegible] cõ. per solum
calorem ẽ calidus remote et tãm per virtutẽ [illegible] [illegible]
[illegible] ẽm, qa calor tãm [illegible] radicatur in fõã substaali; ignis
ideõ etiã [illegible] fõã substaalis [illegible] in se radicaliter calidus.

Resp. ad 3ũ. da. calor calefacit ut virtus ignis adaequans
[illegible] effectus ca. nõ adaequans na. etc. nõ ẽm ẽ [illegible]
[illegible] principij activi ẽẽ virtutem alterius utcunque
sed ẽẽ virtutem alterius in ordine ad effectũ se [illegible] qõ
[illegible] atque [illegible] principijs instrijs convenit. unde etiã ad [illegible]
d:c. qõ totũ ẽẽ accidentis [illegible] operativi ẽ virtus substaã
[illegible] in ordine ad effectũ excedentem, à nõ excedentem accidentis
[illegible] [illegible] cc. [illegible] excedentem n:c. etc.

Resp. ad 4ũ. [illegible] ad [illegible] [illegible] duo: principiũ radicale et [illegible]
proximũ cãã et eius virtute [illegible] nõ ẽẽ duas cãas
sed computari ab una adaequata [illegible] ordinis, nã [illegible]
unũ agens ut qd.

Resolutio 2da. Ignis continet eminenter calorem continentia radicali et remota. 3a: continentia proxima n: a: est c. ia Ignis qd tu indiget calore ut virtute sui proxime ad aliu calorem producendum. ex his.

N. 159us. Colliges 1o caa effitem in actu 1mo constitui caantem remote et radicaliter p sua fora Substaalem, proxime vero et formaliter p potentia seu virtutem accidentalem, na p hanc fit potens ad caandum; qd p hanc constituitr caans in actu 1mo. a constat ex dictis; et c. patet, qa ee potens ad caandum e ee actus 1mus.

N. 160us. Colliges 2o Dictam caam effitem in actu 2o constitui caantem p actionem in concreto et exercite positam, seu p ipsum agere. rao e, qa p id caa e in actu 2o caans, p qd fit et dicitur actu operans et agens; qa caalitas actu caa cum caa e p qd p ipsum agere; seu dod exercite posita fit in actu 2o caans, p hanc em aoe dicitur actu operans.

N. 161us. Colliges 3tio aoem formatam seu caalitatem in actu 2o ee realiter distinctam a caa effite creata; qd patet tum ex S. Dre [illegible] et multis aliis in locis, in qbq docet, ptr Deo ce proinde ejus operaoe seu aoe cum ipsa in [illegible] realiter identificari. Tum etm raoe, qa ptr aliter aliqd posse ab illo debet actus 2us physicus et completus realiter distingui. atqui talis actus phicus est actus illimitatus, purmus; qlis e solus Deus, sed ois caa effiens creata qd fit creata in genere caa effitis e aliqd posse, ergo ab oi caa effiti debet realiter distingui actus phicus completus. Subsumo; atqui talis actus e caalitas actus phicus completus. ergo actus seu ab caa effitis. qd e. Dixi actus phicus completus, qa actus [illegible] in completus; qlis e unio [illegible] materiae et foae bene [illegible] in materia et forma.

Conclusio 3us

Substaa creata fit mediante operatione actuum et quibus caa operatur suas operationes.

Prob. 1° Potentia hic n. ēe de princip. utq. quo agendi, seu operandi N. 163.
nam hoc principiu dicitu tota Potentia. qa totus v.g. hō
dicitur princ. videre, audire juxta axioma Philosophi: actes sunt suppositorum
quae quod duntaxat de princ. ut quo sive partiali operandi, quo
mediante suppositum efficit om. actu quod ad eadem, hoc princ.
q. in arto praecedenti remotum esse et in ordine ad suas Potentiale,
et quidem dicimus fuisse ipsa Potentiale. audiens vero
diximus ēe princ. proxima et in potentia respectu praedicis actiones
Potentia, plura vero in ordine ad dicas audibilis. cenares in
quaestio an Potentia vel ipsa Potentialis suas operationes mediate
ponat an vero mediis accidentibus vel potentiis accidentalibus
operativis ex ea natis. celebris est inter Thomistas et Scotistas
controversia: nam docens Scotista quidem agentis in dicta
ipso Potentialis nihil mediate agere praeter nam dispositionem, asserunt
ipsam Potentiale agentis dispositione posita per se ipsa mediate Potentiali
suae genti praedicte dicunt, licet hac effectum mediate
se ipsam videre audire etc. non a mediis effectis potentiis distinctis
ab ipsa effectis: tuentur etiam in genere Potentias animae
angelos et aes rationales mediate per se exercere suas operationes
intellectionem et volitionem. Thomistae contra cum
suo S. Doct.: 1a p. q. 54. artic. 3. et q. 79. a. 2. et q. 77
artic. 1° ac aliis innumeris in locis docente solis Dei operatio
est ejus Potentia increata sit mediate operativa asserunt
nullam Potentiam creatam esse mediate operativam et quidem
ex hac ratione, nimirum ideo in Deo operatio non ē accidens
Potentia Dei mediate ē operativa: quod a contrario quia
operatio in creatis ē accidens Potentia creata non erit mediate
operativa. asserunt ergo Thomistae Potentias creatas qua-
-lescunque demum illae sint ēe operativas mediis potentiis sive
virtutibus accidentalibus activis.

Prob. 2° cum juxta axioma Philosophi actus et potentia sint in N. 164.
eodem genere, quod actus, ut se videntibus creatis, potentia
per se ordinata ad talem actum debeant ēe simul in eodem
genere Potentia habere sit potentia per se, imo respiciens talem
actum sit Potentia, hinc actus talem Potentia per se, ino respiciens
itaque suum effectum necessario debet ēe Potentialis, talis actus,

foro abstractis, p se primo respectus e existentia; ratio, dum quia abstracta, abstrus in ordine ad existentiam, i em ens, p se existens, dum etiam quia abstracta e ens in se et ad se debet abstrahi ab eo, quod e intra principia abstracta; dum etiam quia actus existentiae est, p se intentus a natura et actus verbi effectus assignanda illi est, pter prima qm abstrae, aoo a ex oi pte iqm ipsa abstracta.

N. 164.^m Probatur 3tio Omnem potentiam proxime et mediate operativam adaequate et per se primo abstrahi ab operatione, tqm eius actu. ratio est, dum axioma philosophorum: potentiae specificantur ab actibus, et actus ab objectis, dum tamen quia potentia in tantum sit diversae specie distincta, in quantum respiciunt immediate operationes diversas sub diversa ratione, quod si diversae operationes sub diversa ratione, p se primo respiciunt a potentia, etiam ipsae potentiae erunt diversae; consequenter potentiam specificativum sunt ipsae operationes.

N. 165.^m Probatur 4to Quod si, ceteras ante potentias produci a generante per veram actionem, nam iuxta grave axioma philosophorum quod dat esse, dat etiam consequentia ad esse, cum quod generans per veram actionem producat naturam, etiam per eandem actionem producet potentias resultantes et consequentes ad formam seu essentiam. Praesentem controversiam habent potentiae Dei ab ea saltem aliquo modo effective; ratio e, quia iuxta S. Doct: 1a p: Q: 77 a: 6. potentiae non fluunt p se primo, sed fluunt simul cum essentia ab ea per naturalem connexionem; et ideo velut optime explicat S. Th: quod plura ordine quodam procedunt ab una causa, illud quod ratio procedit e causa aliorum, qua ratione procedunt in eodem genere causae, hac ratione abstracta producta a generante tqm ens in actu completum defert rationem causae effectivae etiam ad potentias, non quod eliciat nova actione realiter distinctam ab actione causae effectivae, sed quia causa efficiens per suam rationem non possit attingere effectum rationis nisi per attingat essentiam, et essentia, quae deinde eandem actionem in ratione medii deferendo ad potentias producit potentias aliquo modo effective vide nonnulli prius et saltem reducuntur saltem. his praemissis

Dico 1º Nulla Substantia creata est per se immediate operativa. N. 160.

Probatur glus ratione, qua utitur D. Th. loco citato:

Si aliqua Substantia creata per se foret immediate operativa, per se immediate ad operationem exercendam ordinaretur. Sed nulla Substantia per se immediate ordinatur ad operationem exercendam. Ergo etc.

Major est clara. Minor probatur. Principium activum per se immediate ad illum tunc actum exercendum ordinatur, ad quem per se immediate tendit: nam per se ad aliquid immediate ordinari est per se immediate ad illud tendere idem significat. Sed nulla Substantia creata per se immediate ad operationem exercendam tendit. Ergo etc.

Minor probatur. Principium activum per se immediate ad illum solum actum tendit exercendum, ad quem primario tendit. Si enim ad duos actus exercendos tendat, ad unum primario, ad alterum autem secundario, primum per se immediate tendit, et ad alterum non nisi per accidens et mediante primo. Sed nulla Substantia creata primario ad operationem exercendam tendit. Ergo etc.

Minor probatur ex axiomate Philosophico: principium activum perficitur ab actu, ad quem primario tendit. Atqui nulla creata Substantia perficitur ab operatione sua exercenda: ergo nulla ad illam primario tendit. Probatur minor. Nulla Substantia potest ab accidente perfici: nam est contra perfectionem cujusque Substantiae, ut in sua specie et esse ratione ab accidente dependeat. Sed operatio a Substantia creata exercenda est accidens, etiam materialis Substantiae, ergo ab operatione sua non potest perfici. Deinde, quod realiter a Substantia distinguitur, non est Substantia, sed accidens. Operatio a Substantia creata quavis ... ultima realiter ab illa distinguitur, cum ... ultima operatio Substantiae creatae realiter, immediate ab ipsa oriantur.

Adverte tertio ipso Substantiam creatam primario ordinari ad esse, et non primario ad operationem, nam operari sequitur ad esse, sed non hoc nullatenus implicat. Ergo etc. verum

Contra quod haec ratio non valeat argumentum, probatur enim quod si Substantia creata esset immediate operativa, per se immediate et primario deberet ordinari ad operationem, quod non potest esse, ergo nec illud, unde infertur.

Cfr. iam magnus. nonnunquam substantia corporea operatur ubi non adest virtute sua substantiali formam, sed per substantialem virtutem a se emissam: sic v.g. Sol in ipsis terrae visceribus aurum efficit, ~~hac eadem ratione~~: quod signum est manifestum substantiam corpoream per suam substantialem formam non esse mediate operativa.

Obiicies contra 1º hoc argumentum: licet quidem substantia corpoream per suam substantialem formam mediate non operari, quod est a passo separata, non tamen quod ipsi coniuncta est. Verum

Contra est quod substantia corporea a passo est separata: tunc media virtute quidem liberat activa suam producit effectum, quod etiam quando ipsi coniuncta est. nam quod virtus illa contraxit cum substantia corporea deterioris non est quando, quod etiam tunc est substantialis forma productiva.

Obiicies 2º potest dari actio in distans: id est substantialem formam alicuius agentis potest aliam substantialem formam ducere in eo loco, in quo non est nec formaliter in se ipsa, nec virtualiter in virtute a se emissa.

Contra autem est. Operari naturaliter est, quod ubi agens nullo modo est nec formaliter nec virtualiter, dum nullo operatur modo.

Obiicies 3º Deus aliquis effectus substantialis ducitur, cuius sufficientia substantialis particularis non adest, esse recurrendum ad aliquam universalem causam nempe Deum vel ad caelum. ergo

Contra est: si equus aut asinus emisso ac relicto in asina vel equa semine moriantur, et sic tunc ad solum Deum vel caelum est recurrendum, sequitur quod equus aut asinus tunc genitus non sit filius equi vel asini, sed filius Dei aut caeli: sed quid hoc absurdius excogitari potest?

Q. 167 Dico 2º proprietates emanantes ab ea non prima ab illa per veram efficientiam actionem, sed posita forma simpliciter resultative naturaliter emanat. Probatur haec ratione: si proprietates procederent ab forma per veram actionem ab ea, sequitur forma substantialis esse mediate operativam, sed hoc est

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

ctra jora gluoe. qo ca. n sola ptur. n ptea Substa a sen
ssio substalis a ppria pa esseis, n intlig, respectu cao,
sed si illa ja pream pduceret, coeren adem, ces mediate
operativa. qo C. n pturo extra dubium e, ab ipsa
n pducj jam pream mediante alia, alias em hac n ees
pma, qo pduceres mediate, qo ees mediate opera, qd
implicat.

Astur Quod das ssa, dat etm ssa ad ssa, generansem
n mitendis media ipsa pducere, sed tale quae sit instructa
debitis et naalibg instris, alias em naa deficeret in
nessrijs, sed ssa substale dat generans, qo etm ea qua
sequr ad ssa, fluet ptes seu eadm proxima, sine qbg
ssa nequit existere qo eandem ao; ergo pducets ssa
substalis pducents etm ptes.

Solvuntr obioes.

Obi ^o^ gtra ja gluoem aus: d: Th: q Regt: c: 9. 2. 02. L: B.
ubi dit: principium actionis substae n pt ee nisi substa, n. ibcs
sed principium actionis accidentium: qd ee n accidens fluet substae.

^ro^ Duo actg subordti posunt mediate provenire ex eodem
pprio, si amor dei et dilectio proximi ex eadem charitate
procedunt, sed ce substalis ssa et eius ordes sir actg
subordti; qo ex eode pprio possunt provenire; gsqer substa
potest ee mediate operativa.

^2do^ Principium mediatum eendi e mediatum pprium operandi,
operad cm sequr adee, sed iuxta gunem theonsparum
substalis ssa e pprium mediatum eendi: qo et operandi.

^3tio^ ssa audbles iuxta nos mediate pfe ssas operants
qo et ssa substalis, cta patet, nam quod ssco exprimit
n debet denegari ssori et conced minus ssco.

^4to^ Ct ssa substalis n eet mediate operativa, id pateret
vex ssco, ut missco, n ex ssco, inam etm substa digna
quae sume pfita, sume mediate opera; neqe etm ex missco
nalsa accidtles longe sit missiores suis substalibg, et
tm sit mediate opera.

Pbo Quod calor ignis ab eiur Abstrâa oriatr, v. algd superaddi calori v. nihil. Si nihil, qd fuit calor ante se nequit Abstrâam ignis producere, ita neqz poterit qmois oriat ab igne, qm naturalis eius actio. Si algd addit, quid qsoe illud intrsê calori superadditum, n. em ê Abstrâa, nam quod accidenti intrsê superaddit accidentâl debet, vel atm accidens, qâ hoc iterum indigeret alio accidte, et sic fieret processg in infinitum, qd Abstrâa se sola seu mediate ê operâ.

2o Aqua ebulliens remoto igne redeuit se ad antiquum frigus, sed iste effectg procedit mediate à Abstrâa, cum nullum frigus in tali aqua remaneat. qd

Aqua 2a glnoe. Quod dat eê alteri ê prorie câa, sed essentia dat se eê patiens, qd ê idcâa.

N. 169 Abstur ad 1ma S. Doctorem v. loqui de principio seu virtute instrumentaria mediate activâ sed loqui de prio seu activo seu principio Abstrâae, quod utiqz altera debet eê Abstrâa.

Abstur ad 2a D. in duo actus subordti, Cl. si sunt eiusdem generis, ita actu ambo sint Abstrâales, v. ambo accidtles, pônt oriri ex eodem prio com, si sint diversi generis, ita ut unus sit Abstrâalis, alter accidtlis n.m. et c.m. sub eadem distô c.v. n.c. eê enim Abstrâalis fôâ ê actg Abstrâalis operâo vero ê actg accidtlis, unde n. sd in eodem genere. Quare ad illud de amore Dei et proximi resp. dictos actus eê eiusdem generis, uterqz em accidtlis ê.

Abstur ad 3m n.m. eê enim et operari sê actg oô diversi generis, qd nequit eorum esse idem mediate prium.

Abstur ad 4um. ca et: nc. nam licet mediate operari operâoe entitâe Abstrâali maxmâ exprimat perfectionem, soli Deo, ut ipius dictum ê convenientem, attamen operari operâoe accidtli valde modicam expsat perfectionem, maxime cum imperfectione fôâ Abstrâali repugnante, minime cum dependâa et operâoe accidentali.

g.

Resp. ad 2dum ad ... ex ... Abstualis ... media ... divinae substantiae ... et extremam ... na Deus operatur mediate ... sua Abstractio ... operatio e Abstualis, operatio e contra creato Abstracta e ... et Abstracta creata ... mediate operativa, alias ... abundante, quod repugnat.

Resp. ad 3tium, ex divo Th: opusc: ... calor ignis ... ex Abstracta ignis ... qualis ... nihil realiter ab ... Abstractio superaddit nec ... inde inferri ... calor ... Abstracta ignis producere, nam ut calor ... ignis Abstracta e ... emanatio.

Resp. ad 4tum ... de Aquino ... quod intercedat quidem ... Abstracta aqua ... agente ... volunt ... aqua educit ... aqua ... calida ... retinet sua ... aliquos frigoris gradus, alias ... destruit ... ipsa aqua deberet destruit ... frigiditas ... quod presenti aque erat valde ... remoto paulatim ostenditur ... aliorum agentium circumstantium, ut ... terra, aer ... et sic admittendo ... Abstracta aqua sit mediate operativa.

Resp. ad 5tum ... dans effective ... generans ... ratio ... effectum ... ratio agentis ad ... nego ... veram ... nam ... quod ... elevat ... non ... effectus ... causa, subordinantis ... emanans, et ... .

N. 170^m^ Colliges. 2 propriè requiri q. duôs ad hoc ut caa efficiens agat, 1^a^ä, existeâ caæ efficis, altera ê debita approxio, de qua alibi: quoad existeam certü ê, raône huius enim aôes dicunts eë suppositorü seu existentiü, deinde caa efficiens dat eë seu existere effectui, nemo â dat q. n. habet, gô et ipsa debet existere.

Assumptus
Quid et Quotuplex sit caa instlis,
et
an Instrum seu caa instlis in:
digeat moe caæ pplis;

N. 171^m^ Quaeritur 1° postq^m^ egimus de caa effici pplii ac etiam de virtute illius proxime operativa, agitur in hâc sententia aliqua disseramq de caa proxie instli, seu instro ut quod. Instr. hac à Thomistis quinter, q. sit caa agens in virtute aliena nempe caæ pplis: caa agens ê genus, differentia â in virtute alterius, pplis enim caa agit in virtute propriâ. Observandum hic ê bene, q. aliud sit instrum, et aliud virtus instlis, instrumenta illa sunt, quæ à ppli agente assumuntur ad suam efficiendam operationem. Virtutes â instles nihil aliud sunt, quam ipsæ potentiæ et raônes agendi velut calor in igne. in præsenti nõ est sermo de virtutibus instrijs, q. extra controversiam stat, eas n. recipere motionem ab agente ppli sibi super: additam, sed sufficere in illis solam subordinaoem ad agens pplé.

N. 172^m^ Quaeritur 2° caa instlis seu instrum dividitur 1° in morale et physicum: morale ê, q. à ppli agente solum movetur moraliter, scilicet ex alieno imperio, consilio aut promisso. physicum verò q. movetur physicè, seu vim physicam agendi à caa ppli acquirit. 2° dividitur in instrum ut quod, et ut quo. Instrum ut quod ê totum aliquod compositum assumptum à caa ppli ad effectum proprias talis instrumenti vires excedentem, ut sunt v. g. penicillum respectu pingentis, calamus respectu scribentis.

instrum̃ ut quo ē ipsa virtus instrumentalis, ipsa ā hac virtus
sit motio vialis similis instrumentis transeunter in recepta,
sic est instrum̄ artle ut quo: seu virtus instrumentalis prae dicta:
si vero sit mōd quidem realis, sed accedens quoddam contrar
tuo alicui absolute dictum sp̄ par sua effecta, ut v.g. calor
igni dicit virtus instrumentalis in ignem dictum: seu instrumentum physicum
ignis.

Dividitur instrum̄ physicum seu ut quod dividitur in naturale, artificiale
et supernaturale: naturalia sunt, quibus utitur agens naturale ad N. 173.
producendum effectum naturalem, sic planta utitur semine ad producendam aliam
plantam. artificialia sunt, quibus utitur artifex ad producendum opus
artificiale, quemadmodum pictor utitur penicillo ad producendam imaginem.
supernaturalia sunt, quae a Deo elevantur ad producendum effectum
supernaturalem, ut aqua v.g. et verba in baptismo ad delendum
peccatum originale, et conferendam gratiam. Porro instrum̄
physicum iterum dividitur in conjunctum et separatum: conjunctum
ē quod non agit, nisi ut unitum sua causae principali, ut se habet
penicillus, malleus etc. Separatum ē quod operari potest ac
operatur in absentia causae principalis, uti semen decisum a flore producens
alium florem.

Dividuntur duae in hac materia esse sententiae, una ē illorum N. 174.
qui volunt, quod instrum̄ ut quod non elevetur per virtutem
aliquam superadditam (: Licet hoc alibi instrumentis artis concedant
de aliis dum instrumentis negant:) sed illud sufficienter elevari et
reddi potens ad producendum effectum excedentem, per solam assistentiam
extrinsecam causae principalis, seu per solam subordinationem, qua eorum
causae principalis una cum instrum̄ concurrit ad effectum. Altera ē
sententia ē Thomistarum, qui volunt omne instrumentum ut quod sive naturale
sive artificiale, sive supernaturale elevari per virtutem superadditam
ad producendum effectum se excedentem. Quare

Dico ad hoc ut instrumentum ut quod producat effectum se in perfectione
excedentem indiget virtute superaddita sibi a principali agenti N. 175.
et in se recepta: nec sufficit sola existentia extrinseca principalis
agentis.

Dicunt 1o Anth: v. Angeli. qui d. B. d: 6 z. a: 1o ait: causa vero instrumentalis n̄ agit p virtutem suæ formæ, sed solum p motum, quo movetur à p̄ncipali agenti, unde effectus n̄ assimilatur instrumento sed p̄ncipali agenti. ratio à e. instrumentum ē de se, et ab intrinseco impotens ad effectum p̄ncipalis causæ producendum, causa enim, quæ de se ad effectum aliquem producendum potens ē, p̄ncipalis causa vocatur. go instrumentum debet recipere à p̄ncipali causa virtutem aliquam, p quam intrinsecè elevetur, et fiat potens ad effectum causæ p̄ncipalis producendum, aliàs intrinsecè impotens semper maneret.

Obiiciens adversarij 1o Instrumentum fieri intrinsecè potens ad producendum causæ p̄ncipalis effectum p solum simultaneum concursum causæ p̄ncipalis concursus, sed contra ē, quod una causa efficiens simultaneè cum alia quævis p simultaneum concursum suum nihil in ea intrinsecè ponit, sed solum extrinsecè ipsi cooperatur, ut patet in 2 equis trahentibus eundem currum, neque enim una earum in alio aliquid intrinsecè efficit, sed duntaxat neque alteri extrinsecè cooperatur.

Obiiciens Adversarij 2o. Virtus instrumentalia iuxta nos ex sola subordinatione ad agens p̄ncipale absque ulla virtute superaddita potest producere effectum se superiorem, go etiam instrumenta physica cum sola subordinatione poterunt producere effectum se superiorem. Contra ā e, quia virtus instrumentalis eo ipso quod sit potentiæ p̄ncipalis agentis sit sufficienter elevata ad producenda obiecta, cum sit ipsa virtus obiectiva à natura ad hoc ordinata, instrumenta physica à n̄ possunt dei ipsa virtus, ut patet, producendi effectum se perfectiorem, adeoque modo ordinata debet illi superaddi. Deinde v, illa extrinseca assistentia, subordinationem et coniunctionem alia virtus instrumento intrinsecè superadditur ē n̄, si enim habemus intentum, si tum tale instrumentum semper erit intrinsecè impotens ad effectum producendum.

Obiiciens Adversarij 3tio. Dari potentiam obedientialem mediatam activam in quolibet instrumento ad obediendum p̄ncipali agenti in operando, sed contra ē 1mo. quod talis potentia obedientialis mediata activa mediatè implicet, ut patebit infra dicendis.

2o Virtus permanens in instrumento potens non est instrumentum conveniens, sed per ea Obedientialis est instrumentis iuxta Alios conveniens ergo Cr. In prius P. Virtus quae reddit instrumentum potens est illi conveniens, tunc instrumentum erit causa principalis; causa principalis enim est illa, quae propriam virtutem et sibi convenientem producit effectum. Ad instrumentum causa principalis non est; ergo hac virtus ipsi non est conveniens.

Solvuntur Obiectiones

Ob. 1o Si instrumentum deberet recipere in se aliquam virtutem seu motum vitalem esset ratio, quia agitur motum; sed hac ratio est nulla. ergo Cr. In prius. etiam causa principales agunt ut moto, ut patet in ignis, qui non calefacit fortiter, nisi ut a lingua vel flamma calefactus; item in orbis agentibus et causis secundis principalibus, qua moventur ab ipso Deo: ergo hac ratio est nulla. Alias enim etiam causa principalis indigeret motu recepto in se. N. 176.

2o Si hac virtus in se instrumento impressa daretur, esset ideo, ut causa instrumentalis suo effectui esset proportionata; sed est contra rationem instrumenti suo effectui proportionari cum hoc soli causae principali conveniat: ergo Cr.

3tio Licet virtus ad visionem intuitivam Dei elevetur per lumen gloriae; tamen agit ut causa principalis; ergo etiam instrumentum per virtutem superadditam foret causa principalis.

4to Virtus quam instrumentum recipit a causa principali vel est maioris perfectionis, quam effectus, vel aequalis, vel minoris; non est maioris, ut patet; non est etiam aequalis, quia aliquin esset virtus principalis; non etiam minoris, quia aliquin ad effectum illum producendum non sufficeret.

5to Si de essentia instrumenti ut sic esset in se recipere virtutem vitalem, tunc etiam ista virtus deberet instrumentis supernaturalibus imprimi, v.g. aqua Baptismali et verbis in proprio flatis; sed eignoti instrumentis non potest imprimi alia virtus, ergo Cr. In prius. vel ista virtus esset creata vel increata; sed non creata, quia virtus debet esse proportionata effectui; sed effectus est supernaturale, neque increata ergo Cr. neque spiritualis, quia virtus deberet esse proportionata.

subito, in quo recipitur, sed obiectum in quo illa virtus
reciperetur ē quid corporeum, nempe ligna et verba ore-
tenus plata. Q.E.D.

N. 177 Rndetur ad 1mum. D[isting]uo: agit ut motivum mere elevativum
et communicativum dictae virtutis vialis c[once]do, mere solum
applicativum virtutis iam suppositae et ad agendum ex se
sufficientis n[eg]o et sic d[isting]uo m[aiorem], n[ego] c[onsequenti]am: unde sicut ignis ante
actualem suam operationem calefactivam v[erbi] g[ratia] aquae stomachi
in se continet sufficientem et in actu 1mo saltem remoto
completam virtutem calefaciendi; sicut et omnis causa 2da
in ordine ad motionem supponit continere potentiam obiectivam
agendi etiam in actu 1mo proximo requisitam, sibi intrinsecam,
econtra instrumentum sacramentale, nempe elevativa omnino est in actu 1mo
proximo effectivum ad producendum effectum causae principalis, sed sui ipsius
impotens. Quod necessarium est dicere, ut sacramentis infra potens, ut
elevetur virtute aliqua superaddita.

Rndeo ad 2dum. D[isting]uo: daretur ideo, ut causa suos effectus proportio-
natos proportione solum causae intrinsecae c[once]do, proportione causae principalis n[eg]o,
et sic d[isting]uo m[aiorem], n[ego] c[onsequentiam], proportio causae principalis cum suo effectu consistit in
virtute permanente et quasi forma stabili et permanente: econtra ratio
causae instrumentalis utique consistit in virtute fluida transeunte
ab alio communicata, ubi cuius instrumentum effectum in se non quasi ad
intendendum ad effectum suae causae principalis producendum.

Rndetur ad 3tium n[ego] c[onsequentiam] et paritatem, disparitas est, quod dotes
Beatorum, lumen gloriae sibi instar formae fixae permanenter
communicatum consistunt in virtute propria a Deo appropriata
est, qui potest elicere visionem beatificam, et eadem ratione
qua dotes, lumen gloriae elevatur ad tale obiectum et actum
quod intra suum obiectum adaequatum nempe verum est, sic continetur,
econtra illa motio virtualis elevat instrumentum ad effectum
extra propriam ipsius virtutem contentum, ac insuper illa motio
est transiens solum et vialiter communicata.

Resolv. 2ᵈ. cum distinctione dicendo: virtute illa entre
[illegible] a minoris perfectionis quam sit effectus ad [illegible],
[illegible] realiter et [illegible] considerata esse [illegible] aequalis cum illo
effectu perfectionis, sic enim [illegible] [illegible] utrique [illegible]
utriusque [illegible] effectus tanta perfectionis, [illegible] perfectionis
effectus [illegible] [illegible], patet vero virtute [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

Resolv. 3ᵗⁱᵘᵐ. c.a. est d. c. [illegible] operatur non movetur
a [illegible] actu cc. non movetur.

Resolv. 5ᵗᵘᵐ omnium [illegible] duo: quod modo illa sit [illegible] ad
[illegible] [illegible] utriusque debet proportionari obiecto in
quo recipitur permanenter enim in quo recipitur [illegible] transeunter
[illegible] et [illegible] d. c. quod non sit in illo recipi per modum permanentis
et completi, aut vero c. per modum transeuntis et incompleti n. c. etc.
accidens enim completum ordinatur ad [illegible] [illegible] [illegible]
debet illi commensurari ac proportionari, quod enim econtra
transeunt, [illegible] illa virtus [illegible] ordinatur ad perficiendum obiectum
in se, sed ordinatur ut [illegible] [illegible] [illegible] et tendat ad [illegible]
[illegible] [illegible] non in [illegible] proportionetur, sed [illegible] contra
[illegible] [illegible] dices

Dices 1º quod quod recipitur ad modum recipientis recipitur,
sed virtus [illegible] [illegible] per modum accidentis transeuntis in [illegible]
recepta non potest recipi ad modum recipientis, ex quo recipiens
semper maneat [illegible], virtus [illegible]: quod [illegible].

Resp. dist. quod quod completum et permanens recipitur ad modum
recipientis, recipitur [illegible] quod incompletum, transiens et viale
recipitur ad modum recipientis recipitur [illegible] [illegible] n. c.
[illegible] transeat, nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dices
[illegible] accidens [illegible] connaturaliter recipitur in [illegible] [illegible]
[illegible] transiens non debet recipi in [illegible] iuxta modum
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], cui [illegible], sed potius [illegible] a
quo egreditur [illegible] [illegible] [illegible] virtute [illegible] elevat
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] reapse gratiam.

Quaeso si accidens spirituale impletum sit recipi in subiecto corporeo, tunc etiam accidens corporale in spiritum potent recipi in subiecto spirituali; sed hoc est falsum, ergo et [illegible].

Adeo n: tam quia illud, quod recipitur in subiecto debet esse actu ipso subiecto, spiritus autem corporis nullo modo fit sibi actus, [illegible] qua plene sufficit, hinc nec transfundi in agens recipi fit, econtra vero spiritus sufficit ex qua eadem subiectis actualiter a subiecto corporeo, adeoque transfundi in illo recipi poterit.

Actus 5tus.

an
Omne Instrumentum habeat actionem sibi propriam praeviam ad effectus agentis?

N. 178. Cardo certum est ex dictis omne instrumentum ad hoc ut agat recipere aliquam virtutem a causa principali: deinde constat hic procedere de instrumento ut quo sed ut quod, et quidem tam de naturalibus instrumentis, ut est semen, quam artificialibus, ut serra, penicillus etc. etiam supernaturalibus ut sunt sacramenta, de his omnibus quaeritur an praeter virtutem quam receperunt huiusmodi instrumenta a causa principali transeunter impressam, insuper debeant habere aliquam propriam aut praeviam virtutem et cum cuique virtuti proxime sua correspondeat actio, quaeritur etiam an actionem propriam praeviam habeat, in exemplo an serra praeter motum virtualem a fabro vi alteraccepta, ex cuius ad artificiosam sectionem concurrit, an habeat insuper in se habeat aliquam actionem propriam, cui respondeat actio propria sectiva non quia artificiose sed qua simpliciter sectiva. non tamen est necesse, ut haec actio realiter distinguatur ab actione causae principalis, sed sufficit, quod virtualiter distinguatur: sic quando faber serra lignum artificiose scindit, illa scissio quatenus simplex est praevia et propria serrae, quatenus vero artificiosa virtualiter distinguitur a se ipsa, et tamen est propria artificii. Iam

N. 179. Dico 1o omne instrumentum debet habere virtutem propriam et praeviam ita contra Scotum eiusque asseclas ac Molina Suarez [illegible] plerosque [illegible] Thomistas quibus cum suo doctore [illegible]

quos ja d: 45. A: 5 ita habet: causa 2a instrumentalis participans actionem causae superioris, cum in quibusdam aliquid sibi proprium, idem per actionem virtute sibi propria disponitur operatur ad effectum principalis agentis; si enim nihil ibi ageret secundum illud quod est sibi proprium frustra adhiberetur ad agendum, nec oporteret esse determinata instrumenta determinatarum actionum.

Ratio 1o ratione Omne instrumentum est in genere agentium absolute, ergo debet habere aliquam propriam virtutem. Consequentia patet, [illegible] cum aliquod dicitur agens absolute in quantum habet virtutem agendi a se, tunc instrumentum est in genere agentium absolute quando per elevationem illam a causa principali recipit independenter constituitur in ratione agentis specialis et absolute, sed illud in generatione talis agentis; atqui ita se habet: probatur Cum in rebus ex eo, elevatio enim non dat agere speciale, sed illud supponit; et dat illud posse agere taliter aut taliter, quia alias si causa principalis per suam elevationem instrumento daret agere speciale specificum, quod causa principalis quocunque instrumento posset uti ad quemcunque rem, et sic scriba ad scribendum posset uti malleo, faber ad fabricandum calamo &c. et flos non sua semine, sed solis v.g. posset producere aliam florem et sic de caeteris, sed hoc fieri non posse clare videmus, quod elevatio causae principalis non constituit instrumentum in ratione agentis specialis, et solum talis et talis agentis; adeoque omne instrumentum debet habere virtutem propriam. Deinde si instrumentum non esset specialis et absolute agens non differret a puro medio quod illud defert actionem, et virtute agentis et nihil ex se agit nam [illegible] v.g. deferat virtutes et influxus solis ad producendos effectus sublunares. et canalis aquas ad irrigandum hortum. nec aër nec canalis est instrumentum active influens ad effectus solis et aquae, sed purum medium deferens: quia contrario [illegible] de ratione instrumenti sit active et effective; vere physice influere debet in se per propriam virtutem propriam:

Dico 1o Omne instrumentum ut quod habet quoque debet actionem propriam propriam. Ratio omnis virtus proxima, per quam constituitur agens, desiderat requirit suam propriam actionem, atqui virtus propria instrumenti ut quod est virtus proxima constituens ipsum agens, quia instrumentum ut quod non illud in ratione entis, sed etiam in ratione

Vieo

agentis dstinguitur a causa principali: quod requirit actionem propriam
Hac a actio e brevia, sicut enim 2dum rationem e [illegible] sindere
ipm actio sindere.

Solvuntur objectiones.

A. 1011 Obj. 1o S. Doct. 0. B. 2. 19. A. 1o ad 2um dicentem: surgit actio instrumenti quatenus e instrumentum non e alia ab actione principalis agentis.

2o Si instrumentum habet brevia et propria virtute non e causa instrumentalis sed principalis, verum probatur dicit, quod nec prius non patet: causa enim principalis est illa, quae propria virtute sua producit effectum similemque eius actionem.

3tio Vel illa actio e distincta ab actione principalis agentis vel non: neutrum potest dici: quod [illegible] non e eadem: una tamen et eadem actio non potest esse brevia ad se ipsam: neque e distincta, quia omnis actio instrumenti procedit a motione principalis agentis, quod nullo eius distinctam actionem habere potuit virtute causae principalis.

4to Plura sunt instrumenta quae propria non habent actionem distinctam ab actione principalis agentis, quod instrumentum non debet semper habere propriam actionem. Prius est. quando monetarius typandum vel argento imprimit typum qui habet alia actionem praeter monetationem, quae e actio causae principalis scilicet monetarii, et sic de aliis.

5to Motio actualis causae principalis antecedit propria actionem instrumenti nec enim agit instrumentum actione propria, nisi prius a causa principali moveatur quod actio propria instrumenti non e brevia ad actionem causae principalis, sed potius actio principalis causae brevia dicenda e.

6to Ignis infernalis e instrumentum Dei ad torquendos daemones et tamen non habet actionem propriam, nec enim ignis nequit habere virtute et actionem propria in [illegible], quia incorruptibiles sunt daemones, quod necessarium non e, ut in instrumento divino propria actionem faciat si sit supernaturale. Idem argumentum fieri potest de [illegible], quae sunt instrumenta Dei ad producendam gratiam [illegible]

A. 1012 Resp. ad 1um S. Doct. loquitur de instrumento [illegible], in quo instrumentum [illegible], sub qua ratione propria non habet actionem [illegible] reductive [illegible] instrumentum e ex parte non agit virtute [illegible] sed ex [illegible] principalis agentis. [illegible] fieri verba, instrumentum e [illegible] et

caā ea se/: imperfecte solē:/ activa ꝑ ꝑriā sibi vendic[illegible]
aōem.

Obusad 1.um dm̄ [illegible] ꝗbet̄ ꝑevia est ꝑriā virtute altero virtuti
et aōi in subordta in ordne ad ꝗfitū ꝗbloe ē caā ꝑlis em si
ꝗbet aōem et virtutē ꝑeviā, ꝗeret subordtam ē caā ꝑlis
nīi et cm sub eadē dīsōe cū n:c. Ad ꝗsero instantiē evenire
ꝑriā oēm ut caā ꝑlem, liet eni sit contra rōā instri
ut agat aōe instrlis et caā ꝑlis, minime tm repugnat ꝗ aōe
ꝑriā agat ut ꝑlis caā.

Obsad 3tiū ex quib. dm̄ ꝑriā aōem instri dīsō qui interdū
realiter entvē ab aōe ꝑlis agentis, uti quinq̄ in Nātis
[illegible] om ceteris, qua ꝑriā aō Nāti Baptismatis realiter
entvē dīsōgur a [illegible] qua in aā. aliā ā ꝑriā aō instri
ꝑd virtulter dīsōgus ab ea ꝑlis agentis. unde ad rationem
ꝑrium reflexe dīsōe. idea requir. sibi ipsi ē ꝑeviū subedū
naāo c. sub diversa n: sicut eni virtus in instrmtō ē ꝑrevia,
sic etiā actio ꝑeq. aliqus ab ea virtulter præcede ꝑrevia
sibi ꝗi [illegible] aliqus [illegible] ā caā ꝑli. jus eni ē ꝑoritate rais
et [illegible] nostrū concipiendi modū duplex [illegible] qm actio ꝑeiisibilis
sit eadē aō, quatenus [illegible] et ꝑstbus ut simplex ꝑlis virtulter
dīsōgur ā se. [illegible] ꝗsiderata cum actio [illegible].

Obsad 4tū. n a. ad exemplū adductū Dico: Typus mone-
talis n̄ ꝗbet quidē ꝑriā [illegible], ā qua sō caā ꝑlis, a qua
ꝗ monetāo realiter entvē dīsōgur, ꝗbet nihilō ꝑriā aōem
ā qua monetāo virtualiter [illegible], eam nempe, qua
monetarius Typus dividit et comprimit aurū. Idem dic de
sigillo ceræ impresso et alijs eiusdi exemplis.

Obsad 5tū dīsōe duplex aōem caā ꝑlis, alia emē qua
ab ipsa caā ꝑli immediate ꝑvenit, qua movet et applicat
instrmtū ad agendū; alia ꝗ qua ā caā ꝑli mediate n̄ ori-
tur, sed mediante instrumentaria virtute ab ipsa ꝑli caā in
instrmtū immissa exercet. ad negamus caā ꝑlis aōem
ꝑeviā ē in genere caā mōralis [illegible] ꝑriā instri
actio. qā licet instrmtū ad utrāq; aliā aōem [illegible]
[illegible] caā ꝑlis ad jor ē [illegible] antecedens in genere caā
effectiv. [illegible] efficā instrmtū ad agendū movet et applicat.

Resp. ad 6tum. N. a. naturam omnium instrumenta causarum creatarum
spiritualium, sed etiam instrumenta Dei habent propriam actionem distinctam
in modo: cum enim virtus cuiuslibet causae creatae spiritualis limitata
sit, de se non est ubique praesens, aut immensa, hinc eo quod se non est
praesens in subiecto, in quo effectus est producendus, ideoque eius
instrumentum tangere debet subiectum ipsum, ut ad ipsum deferat
virtutem spiritualis causae creatae. Dei virtus autem infinita
et immensa ubique est praesens, et idcirco necessarium non est ut instrumentum
deferat eius virtutem ad effectum producendum. Unde de
igne infernali respondeo: ad hoc ut ignis infernalis sit proprie
instrumentum Dei, ad torquendos daemones non est necesse, ut immediate
circa daemones suam exerceat propriam actionem scilicet calefactionem
vel combustionem, sed sufficit, ut hanc exerceat actionem
circa materiam, in qua est, et in qua alias, quae corporea et
corruptibilis est. Sicut etiam ut sacramenta in nobis causent
gratiam non est necesse ut recipiant illorum actionem propriam in natura,
sed sufficit, ut illa subiecto suscipiat [illegible] eius,
qui suscipit sacramentum. Quare ad probationem C: Resp. instrumentum
hoc creata neque sua virtute et actione propriam in spiritualibus
proxime et immediate C: neque sua virtute vi [illegible]
spirituale est elevabilis N: hoc est ut aliquid sit capax [illegible]
ut instrumentum debet absolute esse in genere agentium, et sic
aqua v. g. Baptismalis est in genere agentium [illegible] quae
habet virtutem propriam abluendi, alias a virtute elevationis
supernaturalis quam animam interne abluit vel gratiam
producit. Nego. Dicas: Si instrumenta Dei suam actionem propriam
circa unum subiectum exercendo in alio distanti subiecto producunt
effectum Dei, daretur actio in distans; sed hoc est contra [illegible].
Resp. Deo dum daretur actio in distans [illegible] et inter
quaecumque [illegible] ignis infernalis vel alia virtus [illegible]
praesens non esset, sed sola qualitas, quam Deus [illegible] actionem instrumentalem
efficit in daemone ipsi contraria, cum daretur actio [illegible]
et cooperatur [illegible] illa virtute Dei, quae producit [illegible]
daemoni contraria est eadem non [illegible] praesens etiam in subiecto circa
ignis v. g. infernalis suam propriam exerceat actionem, et sic [illegible]
cooperari divinae virtuti ad efficiendum in daemone [illegible]
torquentem.

Articulus 6^dus

De potentia obedientiali mediate activa et an creatura possit assumi ad creandum.

Praenotandum 1° potentiam obedientialem esse quod sit virtus, vi cujus creatura extraordinarie Deo praecipienti obedit in ordine ad causandum vel recipiendum effectum viribus naturae indebitum, seu easdem naturae vires excedentem. Dividitur autem haec potentia in passivam et activam. Passiva est activa capacitas recipiendi a supernaturali entitate effectum naturae indebitum a superiorem. Sic anima rationalis habet potentiam obedientialem passivam recipiendi gratiam sanctificantem, intellectus habitum fidei, voluntas habitum charitatis. Activa est virtus producendi effectum viribus creatis indebitum a superiore: talis est in intellectu ad actus supernaturales fidei in via et ad visionem beatificam in patria eliciendam, et in voluntate ad actus supernaturales charitatis eliciendos. Haec potentia ab omnibus sit recepta. Controvertitur igitur scholasticis, an sicut potentia obedientialis passiva nulla mediante virtute superaddita sit recipere effectus supernaturales, ita etiam detur potentia obedientialis activa, quae nulla virtute supernaturali superaddita potest efficere effectus naturae vires excedentes, velut aqua baptismi gratiam [illegible]. N. 1013us

Praenotandum 2° pro altera quaestionis parte instrumentum esse triplex, morale, naturale, et obedientiale: primum est, quod influit suo moraliter v. g. orando, consulendo, suadendo etc. velut si Deus ad preces [illegible] morbum [illegible]. Naturale est, quod ex sua natura ordinatur ad effectum producendum, sicut calor ad ignem: obedientiale vero est, quod ex sua natura non ordinatur ad effectum, potest tamen a Deo assumi ad effectum aliquem producendum: et de hoc quaeritur utrum creatura ob talem potentiam obedientialem a Deo possit assumi ad creandum. N. 1014us

His breviter praemissis

Dico 1° implicat potentiam obedientialem immediate activam, ita cum S. Th: cum suo S: Doctore 1a 2ae q: 109. a: 1° in O contra [illegible] N. 1015us

[illegible]: respectu eorum quae facultatem naturae non excedunt habet [illegible] a natura solum propria receptiva, sed etiam activa, respectu eorum a quae facultatem naturae excedunt habet solum potentiam ad recipiendum [illegible] S: Doct: [illegible] potentia obedientialis mediate activa.

Ptur glo etm rãe : n dat ptẽa, quæ sit msẽ et antõ nãalis, et simul sit supernãalis, sed talis ẽẽt ptẽa obdlis mediate activã. ergo &c. mi ptur ẽẽt nãalis q̃a iuxta Adrios cuilibet nãæ creatæ consenta, ẽẽt supernãalis, q̃a ots ptẽa spitur ab actu, sed actg sit spnãales, ergo etm talis erit ptẽa. qspter ẽẽt spnãalis et ẽẽt nãalis q̃d ẽ implicatoriũ.

Dicunt Adrij bene ptẽa in rãe entis ẽẽ nãale, etm rãe sblu ptẽæ ẽẽ supernãale, q̃d nullã involvit qsõe. Sed.

Contra ẽ activitas seu ptẽa operandi sptur sptãa ej, nam iuxta quine axioma operari sqtur ad ẽẽ, sed ptẽa obdlis in rãe entis seu sptãe ẽ nãalis, ergo etm in rãe ptẽæ erit nãalis, atqui subs: in rãe ptẽæ iuxta Adrios ẽẽt etm spnãalis, ergo in rãe ptẽæ ẽẽ nãalis et spnãalis qd implicat. Cfbur q̃d pcis effrum debet eũ qtinere v emmenter a formaliter saltem virtualiter sed ptẽa obdlis actzæ entitãs nãalis nullo modo ex his qtinet effrũ spnãale, ergo n poterit eundẽ pducere absqz virtute qsadita et realiter dsta.

Dicunt Adrij. ptẽa obdlle ẽẽ sblu caã instrũtalem, quæ effrũ ñ debet qæcontinere. Sed

Contra ẽ Instrũtũ ex se nqm ẽ sufficiens ad pducendũ effrũ, nisi superaddatr eidem virtg realiter dsta, sed ptẽa obdlis ẽẽt iuxta Adrios instrũtũ, ergo debet illi superaddi aliqua virtg, subsũmo atqui si superaddatr ej aliqua virtg ñ sphy erit mediate activa. ergo &c.

Dicunt Adrij. Instrũtũ ñ elevarj ad ẽendum, sed solum ad operandũ, adeoqz virtg elevativa facile poterit ẽẽ ipsa ab instrũti, quæqz p concursũ Dej simultaneũ qfortatr ad effrũ supernãale pducendũ. Sed

Contra ẽ Implicat algm caã elevari ad operandũ, etñ etm ad essendũ, nã ut caã dicatr elevata ad operandum debet, iuxta consistere in actu 1º antqm creas in actu 2º, sed hoc modo etm elevatr ad essendũ. hinc ille concursg Dej simultaneũ

n̄ sufficit ad p̄tea obiectiv, hic etm̄ tenet̄ ex parte actūs[?] ſ
ptea ā obtlis antēqm̄ creatū actu 2dū habet, jud̄ in actu
p̄ ſe ēē ḡſtā.

Dico 2o nulla creā neqꝫ ut cāa p̄ris neqꝫ ut cāa instrlis N. 1016 ser.
p̄t assumi ad creandum: ġlīo ē bimembris, p̄tur quoad
p̄ auth: S. Augustini L. 3 de Trini: c. 8. ubi ait: neqꝫ angeli
boni neqꝫ mali possunt ēē creatores alicuius rei, ratio etm̄ ē
ad creaōem requirit̄ virtꝫ activa infinita, sed hæc n̄ datur in
creā, ġo etm̄. p̄m̄. Virtꝫ debet ēē eo maior, quo magis
distat terminꝫ à quo à termino ad quē, sed terminꝫ à quo infinitè
distat à termino ad quē, qā n̄ ens infinitè distat ab ente:
ġo etc. Deinde modꝫ operandi sequitur modum ēēndi, sed oīs
substa habet modum ēēndi dependentem à subto veluti forma
materialis ab ipsa māa, aliqi à substa, ġo etm̄ habent modum
operandi dependentem à subto seu māa: atqui qd operatur dependen-
ter à māa et subto n̄ potest ullo modo creare, qā creātio actio
productiva rei ex nihilo sui et subti, ġsqter nulla creā p̄t
creare p̄ter.

Pars etm̄ ġlīo quoad 2am partem. Instrumentum ut vim[?] habeat
producere effectum, debet in se recipere virtuosam motionem
ab agente p̄li derivata, sed nulla creā p̄t talē moēm à
Deo recipere, ut possit creare, qā virtꝫ creativa ē infinita
quæ in agente finito recipi nequit, ġo creā neqꝫ ut cāa
instrumentalis p̄t assumi ad creandum. Deinde S. Doct: 1a p.
q. 45. a. 4. ex instituto quærit: utrum soli Dei sit creare,
et resolvit affirmativè addens raōem: qā creātio n̄ sup-
ponit ens determinatum in certa specie, sed ens absolute sub univer-
sali raōe entis, ġo ē effectꝫ proprius primæ et ultimæ cāæ, quæ ē
Deus: ġo iuxta S. Doct: creā nullo modo p̄t creare.

Solvuntur objeōes.

Obj. contra 1am ġlīoē. Datur ptea mediate passiva, ġo etm̄
datur ptea obiectiva mediate activa. c. p̄tur etc. qā N. 1017 ur.
cuilibet ptea passivæ correspondet ptea activa.

2o creā habet ptea obiectivā ad aliqd supernaturale mediate rei [?]
ġo etm̄ ad aliqd supernaturale producendum.

3tio tanto plus est instrumentum, quo cum plures agenti physici coniunguntur, ut patet in penicillo, calamo &c. quo praefatus etiam artifex, etiam vilior eo perfectius opus exprimere potest; quo cum Deus sit agens potentissimum, instrumentum de se naturale cum illo tamquam agente physico et simul coniunctum supra vires suas poterit producere effectum supernaturalem. Deinde licet homo se solo currum vehementer onustum non possit trahere, potest tamen ut coniunctus cum equis, quo etiam licet instrumentum naturale se solo non possit producere effectum supernaturalem, poterit tamen ut coniunctum cum Deo.

4to contra 2dam conclusionem. Ad effectum finitum non requiritur virtus infinita, sed effectus creatus est finitus, nam etiam v.g. naturalis non est quid infinitum; quo creatio ad creandum potest assumi.

5to consecrare corpus Christi, producere gratiam sanctificantem est longe quid maius quam creare muscam; sed creatura potest consecrare corpus Christi, producere gratiam sanctificantem, quo etiam potest creare.

6to creatura potest anihilare formam naturalem v.g. ignis per aquam, quo etiam poterit creare, cum creatio sit directe opposita anihilationi; sicut enim anihilatio destruit formam, ut nihil penitus remaneat, sic creatio ex nihilo facit et fieri ac produci.

7imo Caelum modo creatum non distat infinite a nihilo suo esse, quo potuit creari ab Angelo. Antecedens probatur: in tantum distat a nihilo, in quantum participat de esse, sed tantum finite participat rationem entis, ergo non distat infinite a nihilo.

R. 1mo Ad 1mum dicendum est, non est disparitas est, quod potentia mediata passiva non debeat esse entis specialis, hoc est, non distinct. Sic daretur immediate activa, ut ex 1ma conclusione patet; deinde potentia obedientialis passiva correspondet aliqua activa, scilicet increata Dei; et tamen potentia activa creata sed solum mediate activa.

Ad 2dum dicendum est, non est disparitas est, quia recipere et agere receptione alicuius motus, adesse, ut in illo non sunt contentum, contra agere est efficere aliquid non idem entis.

se effluere, ergo debet in illo termino ex quo effluit, sed entitas naturalis in sua virtute naturali non potest effectum supernaturalem continere; ergo nec effluere vel mediate efficere illum.

Resp. ad 3tium D. a. Deo plus potest instrumentum, quatenus cum ipso seu agente conjunctum instrumentaliter elevative et applicative simul cum [illegible] a esc. Sic etiam calamus, penicillus non aliter possunt efficere plus vel minus nisi in quantum a principali agente instrumentaliter recipiunt perfectiorem aut imperfectiorem motum sibi ab eodem agente per prius natura transeunter impressum. Anima etiam instituta ex conjunctione cum Deo instrumentaliter elevativa et applicativa ad effectum supernaturalem producere; licet non a modo non immediate efficere, sed solum mediate recipere virtutem a Deo instrumentaliter sibi impressam ad recipiendum [illegible] haec non est causa instrumentalis sed principalis. Unde [illegible] et equus in trahendo currum non influunt in se mutuo, sed solum in effectum: instrumentum non naturale agit [illegible] instrumentalis; quod certe in sua virtute propria recipit [illegible] non continet effectum supernaturalem, quod neque illum mediate potest producere.

Resp. ad 4tum. D. m. aliquid finitum tam quoad entitatem quam quoad modum non requirit virtutem infinitam, C. m. aliquid finitum solum quoad entitatem, infinitum quoad modum non requirit virtutem infinitam N. m. et sic D. c. a. N. c. Sensus distinctionis patet ex [illegible] bene inspiciatur.

Resp. ad 5tum. D. m. consecrare corpus Christi est producere quantum [illegible] magis quam creare quoad entitatem, C. m. quoad modum N. m. et c. a. sub eadem distinctione c. et N. c. Consecratio corporis Christi est solum quantum [illegible] sufficiens ex praesupposito subjecto, creatio fit ex nihilo, qui modus producendi est infinitus.

Resp. ad 6tum. N. a. creatio autem ignem extinguendo non annihilatur forma ignis; forma enim redit in potentiam materiae, in qua ante eductionem virtualiter continebatur.

Resp. ad 7mum D. a. Solum non distat infinite a coelo ex parte sui seu quoad suam entitatem C. a. ex parte vero nihili [illegible] est [illegible] nihilum enim [illegible] coelo [illegible] sua latitudine adaequatum ex parte sui infinitum; ideoque licet coelum sit solum infinitum

N. 189.[us] Pro coronide huius qstionis nota n. dari potentia obedientialem quodlibeticam tam activam quam passivam, talis enim foret ad oes formas recipiendas, sicut qstio quod oculus potest audire auditus potest videre, hac autem videntur repugnare quia demde si Deus posset elevare quodlibet ad quodlibet n. viderer cur n. posset elevare creaturam ad producendum se ipsam, et formalem ad infirmandum se ipsam. ratio est manifesta, si enim Deus posset creaturam elevare ad qdlibet, debet etiam posse elevare ad hac jam dicta, atqui hac manifeste implicant, ergo Deus n. posset elevare creaturam ad qdlibet, consequenter n. datur potentia obedientialis quodlibetica.

Articulus 7[mus]

Utrum causa 1[a] immediate concurrat cum causis 2[is] ad earum operationes.

N. 190[us] Praemittendum. Postquam hactenus dixi ... 2[is] tam perfectis quam imperfectis quando operentur, sequitur modo ut indagamus etiam de causa 1[a], qualiter scilicet illa se habeat ad operationes proprias causarum 2[arum] et quidem certum est de fide causas 2[as] aliquid agere et n. solum Deum omnia agere in causis 2[is] ex quodam parte cum ijs mixto, veluti aliqui volebant haeretici, hic autem ... sublimis qstio, utrum causa 2[a] agat sine concursu immediato Dei: concursus vero Dei duplex datur. naturalis et supernaturalis naturalis est, quo Deus tamquam auctor naturae concurrit cum causis 2[is] ad earum effectus, v. g. cum sole ad illuminandum, cum homine ad ambulandum etc. supernaturalis est, quo Deus tamquam ... gratiae concurrit ad actus supernaturales, v. g. cum habitu charitatis ad dilectionem supernaturalem, cum habitu fidei ad credendum in Deum etc. in hac qstione n. agimus de concursu supernaturali sed naturali, qui dividitur ... in simultaneum et praevium de praevio, qua ... praemotione physica agemus postea, simultaneo autem, de quo ... sententia. Dicitur, quod sit ...

realis influxus, quo Deus agentibus 2is cooperatur, simulque cum illis eundem nro effectum producit, hic concursus non datur adisti causa sedad effectum, seu sine causa 1a facit, ut causa 2a faciat, sed tantum facit et operatur cum causa 2a. Causarum efficientium hypothesi alia immediata alia mediata, mediata producit effectum per causam mediatam, sic Avus est causa mediata nepotis producendo filium patrem nepotis, immediata est, quae influit in effectum proxime vel mediatione suppositi, ut ignis approximatus alteri arbori comburit, vel mediatione virtutis, ut sol lucem in terra emittat, eoque producat mediate calorem his praemissis

__Dico__: Deus concurrit cum causis 2is ad earum operationes N. 1ge concursu simultaneo mediato - est propria contra Durandum docentem Deum concurrere tantum mediate cum creando dando illis virtutem producendi alios effectus.

__Probatur 1o auct:__ S. Scripturae: nam Psal. 145 dicitur qui fecit coelum et terram, mare et omnia quae in eis sunt. et Is: 26. omnia opera nostra operatus es in nobis Domine. et Joan: 1o omnia per ipsum facta sunt. et sine ipso factum est nihil. Similiter S. Thomas L: 2 physic: c: 7 I: 3 et sic habet oportet a superiori quaerere causam primam, quemadmodum et in caeteris.

__Probatur 2o ratione__. Omne quod in rerum natura existit, dependet mediate in suo esse et operari ab influxu et operatione 1ae causae, sed tantum causae 2ae quoad eius operatio et effectus in rerum natura existunt, ergo tantum causa 2a quoad eius operatio et effectus dependet mediate ab influxu causae primae. [illegible] [illegible] constat ex terminis, minor quae ab adversariis negatur ita probatur. Ens, quod in rerum natura existit est ens per participationem a 1a causa, in hoc enim consistit eius essentia, sed tale ens per participationem a 1a causa dependet mediate ab illa in esse et operari, ergo omne quod in rerum natura existit, in suo esse et operari dependet ab influxu causae 1ae

Ideas Altrg. ut ōis creā sit ens participaōe, et dependeat
dr à 1ª cāa suffuere Ideam alterā seu mediatā
mediante scilicet alia cāa 2ª, quæ mediate à cāa 1ª, ut patet
verū.
Deduct ex rāe, qua alqd ē ens participaōe, depend
ente imparticipato seu cāa 1ª, sed ōis creā existens
ē ens participaōe, se ipsa mediate et n̄ mediante alio,
cum rāo entis participati mediate imbibat, ut neqm
effectus creaturæ creæ: ergo ōis creā se ipsa mediate et
n̄ mediante alio depēt à 1ª cāa, sed qd mediate depēt
ab aliqua cāa, tamen eius influxu mediato eget.

N. 192us Afstur concl. 1º Deus conservat mediate ōe entem in rerū
naā existentem, quo est producit illam mediate. Quia
concurrit mediate cum cāa 2ª ad eius operaōem.
Ca patet: conservaō em̄ nihil aliud ē, qm continuata
productio. Quo si conservat mediate ōe entem in rerū naā
existente, etiam illā mediate producit. Antecedens probatur objectu
creata in rerū naā existens n̄ habet permanentiā à se, cum
sit ens solū per participaōem permanens: ergo illud habet permanentiā
ex participaōe Dei mediata, consequenter ex eius influxu mediato:
nam repugnat in terminis participaō alicuius perfectionis sine
receptione à Deo absque illius influxu.

N. 195us Afstur 2º Deus mediante sit anihilare ōem creā qui etiam
ad ipsa producenda mediate concurrere, quia ptur utpote
nihil aliud dicit qm subtractionem concursus mediati. Nam
triplex iter em̄ solū cogitari sit Deus anihilare creā mediate.
1º per aōem dinaite contrā ad n̄ esse. 2º per inductionem formæ
oppositæ. 3º denique per subtractione concursus mediati. Sed
Deus n̄ pt anihilare ens creatū per aōem contrā ad n̄ esse, quia
repugnat em̄ dari actio directe contrā ad n̄ ens, actio quippe ē
aliqd positivū, n̄ ens autē ē nihil: neque etiam sufficit inductio formæ
oppositæ, quia plura entia sunt, quæ nullā formā oppositā habent,
ut ipsæ Angeli et animalis, ergo n̄ pt anihilare nisi per
subtractione mediati concursus: atque sic sublimius Deus

non potest subtrahere suo concursu mediato nisi subtrahat immediate concursum. quod erat demonstrandum.

Solvuntur objectiones

Obiectio 1mo si Deus concurrit simul mediate cum causa 2a ad effectum producendum vel concurrit per eandem actionem cum creatura vel per diversam — Ad 194um

sententiam nostram. Neque 1o [illegible] vel per diversam, nam actio ista non est effectus non potest esse diversa actio; neque per eandem, nam Deus agentia totalia, quia si Deus et causa 2a non possunt producere eandem actionem. quod erat demonstrandum.

2do si Deus concurrit ad effectum causae 2ae vel concurrit totaliter vel non; si totaliter, ergo causa 2a nihil agit; si non, ergo Deus non concurrit ad effectum.

3tio causa perfecta non indiget influxu actuali superioris causae [illegible] ab infinitis [illegible] immediate, sed inter causas [illegible] quaedam simpliciter, ergo saltem istae non indigent influxu causae primae.

4to si aliqua causa [illegible] causa 2a debet pendere immediate a Deo, maxime esset, quia est ens per participationem, sed potest optime esse ens per participationem quin pendeat mediate a Deo, quod definit [illegible] quae probat tale influxum immediatum Dei non probatur a pari. causatas [illegible] et formalis [illegible] per participationem et ab alio, nec tamen pendent immediate a Deo, non enim Deus capax est recipiendi [illegible], ergo potest optime aliquid esse ens per participationem, et tamen non pendere mediate a Deo.

5to plures sunt actiones causarum 2arum, quae non possunt mediate pendere a Deo, ergo saltem respectu illarum Deus non concurrit mediate. antecedens probatur 1o in operationibus vitalibus [illegible] etc. quae talem exigunt ut sit a principio intrinseco se movente, ergo nequeunt immediate pendere a Deo, quia Deus [illegible] et principium intrinsecum alicuius operationis creatae sed pure extrinsecum. 2o inter actiones causarum 2arum sunt peccata, sed in peccatum Deus influere non potest mediate. quod erat demonstrandum.

Ad 1um ad 1um [illegible]: nam ad ob: d: 2am partem. duo agentia totalia si sint eiusdem ordinis [illegible] non possunt habere eandem actionem — Ad 195um

ca. si sint causae diversi ordinis nego etc. atqui Deus et creatura

possunt habere eandē nō actionē, q͡a sᵗ caā divers-
formis. Rḡ em̄ ē caā ṽalis, crea vero partlis
et aliunde Deᵘˢ gtinet oē virtuté etm̄ mᵗᵉᵈᵉᵗ crea
universē, q͡d etm̄ poterit ponere eandē aōē q͡m ponet
crea.
Ad 2ᵈᵘᵐ. Deū concurrere totaliter tm̄ caā ṽale
nec ñ crea concurrere totaliter tm̄ caa partlem,
et ideo qualibet crea ē totalis totalitate effᵗᵘˢ ñ
verò totalitate caā, q͡a crea dpdēt á Deo tm̄ quoad
fe, qm̄ quoad effᵗᵘᵐ.
Ad 3ᵗⁱᵘᵐ dm̄ caā ṗplis ñ indiget influxu actuali
inferioris caā ut elevantis, cm̄ ñ indigēt influxu
alterius caā superioris ut simul gcurrentis, cui
ceteri subordtur, et qua ceteri ñ operari dpdēt
subd. ñ indigēt si sit caā ṗplis 1ᵃ cm̄ si sit caā ṗplis 2ᵃ
n m̄ et cm̄ dstqᵘⁱˢ c. data dstōē. Istōs patet.
Ad 4ᵗᵘᵐ. cm̄ n: m̄ ad hōc ca. et n: c et paritate
Disparitas ē clara. Deus em̄ ñ ē maā ñ fōa, ñ ne
cui fōā ñ maā creata ut 2ᵃ subordtur, adeoq. mirū
ñ ē, si maā et fōa sive caā maālis et fōālis careat in
suo genere indlbet á Deo: at econtra Deus ē caā effiens
1ᵃ, cui oīs caā effiens creata ut 2ᵃ effici subordtur,
adeoq. caā 2ᵃ effiens effᵗᵘᵐ pducere nequit nisi Deus
effiᵗᵉʳ cum illa concurrat. Ad 2ᵈᵃ. Deus nequit
mediare cum maā et fōa in genere caā maālis et
fōalis ca. munera em̄ caā maālis et fōalis Deo repugnant
eo q͡d istae caā sint partes, Deus aūt pars esse ñ pt. ñ
gcurrit cum maā et fōa in genere caā effiᵗⁱˢ ñ e.
etc. Deus em̄ ut 1ᵃ caā effiens mediate simul cū caā
effiᵗⁱ 2ᵃ effiᵗᵉʳ unit maā cum fōā, et fōā cum maā,
sicq. effiᵗᵉʳ producat, ut maā et fōa suis in generibus
caent.
Ad 5ᵗᵘᵐ na. ad pbōē, 1ᵃ dstquo a. actio vitalis
ceteri exigit oriri á pprio mediante elicitivo sit tm̄
intra et ab movente ad illā, ita dm̄ ut n excludat
Deū ut pᵖᵐᵘᵐ extrīseū esse se movens, sed immotum ca.

secus n:a etc. quando enim eadem actio vitalis indivisibiliter procedit a potentia ut a principio intrinseco se movente etiam proximo correspondet principio extrinseco et active concurrente omnes obiecti; sic enim eadem indivisibilis actio vitalis sit procedere causa 2a ut principio intrinseco se movente, et simul a causa, tanquam principio extrinseco et mediate activo. Praeterea probatur Deum in peccata influere non posse naturaliter sumpta, et ut sunt entitas quaedam positiva a Deo participata n: m in peccato formaliter accepta id est ut sunt actus mala et defectus moraliter conveniunt. nam Deus quidem concurrit ad actum pravum quatenus entitas vera est positiva, qua ratione nihil deformitatis importat et solam perfectionem creatam exprimit: non vero concurrit ad actum eundem ut pravum sive malum moraliter, quia sub hac consideratione nihil positivum importat. sed privationem solam rectitudinis debitae in esse alterius; quae sane nullam entitatem includit, sic et nulla indiget a Deo positive influente, sed solum permittente. Verum plura de hoc in mox dictis.

Articulus 3us.

Quid sit illa motio physica seu praedeterminatio et an detur?

A. 190us.

Dico 1o a concursu Dei simultaneo cum causis 2is ad easdem actiones, quem in articulo praecedenti defendimus recte gradum faciemus ad aliam modum physicam, quae non videtur ad actiones causarum 2arum, tamen ad ipsas causas 2as, ut in ordine actus agant. distinguitur a hac promotione, quod sit vera physica et realis motio a solo Deo procedens causas 2as ita ut naturaliter in prospectu naturae procedens ipsius operationi, eandemque causam creatam jam in potentia operari constituens in ratione principii actu et efficaciter hic et nunc applicans ad operandum; nomine sua natura est. dicitur 1o motio praevia, per quod distinguitur a concursu simultaneo. Deus enim per motionem praeviam physicam, agit motionem in causam 2am eandem ad operandum movendo, applicando et in 2

pellendo, et concursu vero sive utrarum ([?]) immediate
influit non in causam 2am, sed in eius effectum, quem simul cum
illa producit. Dicitur 2o physica et realis in quo distinguitur
a promotione morali, quia moraliter movens non movet
effective physice causam, sed obiective tantum alliciendo illius
suadendo, praecipiendo, deprecando &c. Deus autem effective
physice causas 2as ad agendum movet, applicat, impellit
atque determinat. 3tio a solo Deo procedens, quia haec motio
non procedit effective a causa 2a, quae se habet mere passive,
utpote in qua ipsa motio recipitur. 4to causa 2ae
transeunter impressa, eo quod non recipiatur in causa 2a
per modum qualitatis completae et per se permanentis, quod se tenet
ex parte actus primi, ut calor in igne et virtus elevativa
in instrumento; sed ut aliquid viale et incompletum ad instar
per modum virtus nostrae motionis per actionem mediatam divino re-
spicientis ipsam operationem et pertinentis ad actum 2um.
Dicitur 5to prorsus praecedens ipsius operationem, quia licet ipse
sit simul cum ipsa actione creata, cum tamen actione
eius physice causet, est prior natura seu causaliter. 6to eandem
causam ita primus potentem operari constituens in ratione
potentiae activae. ex quibus indicatur, quod per motum non det potentiam seu
virtutem operandi, sed ipsum operari, hoc est, quod non det
ad potentiam seu actum primum, sed ad ipsum actum 2um.
Dicitur denique modo suae naturae conformi. Deus enim
promovet causas 2as iuxta illarum exigentiam, ita,
ut causas liberas modo libero, causas necessarias modo necessario
moveat.
N. 197 Quaeritur 2o. Explicata iam doctrina promotionis nostrae, cum praecipua
difficultas huius controversiae mei Th: et Ch: sit posita, quod
Calvinistae asserant, quod hanc promotionem activam esse de libertate
vestra nostra, Thomistae vero firmiter asserentiam, hanc
non solum non tollere humanam libertatem, sed etiam in hac

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

quasi in subiecto unico et basi radicari ac consistere necesse est cum quaeritur maxime ut sciamus in quo consistat essentia Libertatis humanae et quaenam sint conditiones ad eam requisitae. certum itaque est, hoc esse in facultate activam cum ratione et volente, seu liberum arbitrium, definitur a nobis, quod sit dominium sui actus ad opposita sive facultas quae positis omnibus ad agendum requisitis potest agere et non agere: hoc autem [illegible] in sensu diviso non in sensu composito, alias enim voluntas deberet posse non actum componere cum actu et vicissim v.g. cum sedes actu, non actu possis non sedere, quod utique repugnat.

dividitur autem Libertas in Libertatem specificationis seu contrarietatis et in Libertatem exercitii seu contradictionis. prior est, facultas ad contrarie opposita et specie diversa, v.g.: ad amorem et odium bonum et malum, posterior est facultas ad contradictorie vel contradictorie opposita v.g. ad agendum et non agendum, ad studendum et non studendum, ad actum et omissionem actus. requiritur quoque ad essentiam Libertatis aliqua indifferentia. haec autem duplex est, una potestas suspensiva, altera activa et positiva: potestas seu suspensiva est privatio et suspensio actus cum potentia tamen ad utrumlibet, hoc modo otiosus aliquis et deliberans est indifferens, verum autem haec indifferentia quando voluntas est in actu, tunc enim non amplius est suspensio actus neque etiam haec indifferentia est de essentia Libertatis. nam talis [illegible] indifferentia in deo non reperitur, in quo Libertas [illegible] insuper per quodlibet actum exercitum tolleretur Libertas arbitrii, quia per hoc tollitur indifferentia potentialis et suspensiva. indifferentia activa et positiva est positio unius actus cum facultate potentiae ad oppositum v.g. positio amoris cum potestate ad non amandum et haec indifferentia stat cum actu [illegible], quia permanet potentia ad oppositum deinde radix et causa nostrae Libertatis [illegible] duplex est extrinseca et intrinseca: extrinseca est solus deus ob infinitam virtutis suae efficaciam non solum ad substantiam et actum sed etiam ad bonum libertatis se extendentem, intrinseca est in-

efficaciā indigeret, ūicunq̄ utq̄ verè et practicè indicat
idēe oīa ex parte actus, in etiam proximi re-
quisita ad agendum, et agendū. necessitas opposita
mediate libti ē etiam duplex, alia absoluta, alia
solūd conditionata; absoluta ac simpliciter talis ē, quæ
oritur ex necessaria habitudine subjecti ad convicem, tali
modo necessum ē hoc eē aut reale: conditionata ea
ē, quod talis ē, qui oritur ex suppositione alterius; sic
si necessum ē me moveri ex supposito quod curram.
hæc non simpliciter præjudicat libti, secus vero absoluta.

Prudentio Thomistas in aliquibus cum hanc esse convenire
in alijs verò disconvenire cum recentioribus quamvis
1º quod ad quodlibet creatæ debeat aliquis non [illegible] ē causa; a
2º quod Deus concurrat simul cum causa 2a ad agendum conjuncti
simultaneo; 3tio quod Deus etiam concurrat solvere ad
actus moraliter bona. 4to quod voluntas creata, dum agit libere
se ipsa determinet ad agendum.

Discrepant ā, quod Thomistæ contendant concursum Dei actualem
quo indigens est causa 2a ad agendum, non eē solum influxum
immediatum cum causa 2da in eius effectus voluntarios, sed eē
influxum mediatum in ipsamnet causam 2am, ac simul receptum
in illa. 2do quod natura voluntas ab creata [illegible]
[illegible] ita dependeat, ut infallibiliter [illegible]
ab ea: voluntas ā voluntate Dei in illud [illegible] concurrere, in quantum
decretum aliquod offerat suum concursum in actu 1o [illegible]
liberis præparatorium indifferentem de se, et [illegible] inefficacem
quod Deus ponit sua opera quasi in manu agentis
liberi 2di creati, ita ut se determinet ad bonum vel ad
malum, Thomistæ quoque ipsum concursum Dei, illumque in
actu 1o reddant efficacem. Recentiores vero Thomisticum tale concursum
[illegible] Deo indignum [illegible] reijciunt, [illegible]
deveniamus [illegible] forma in hac famosa controversia,

circa quæ nobis cum AA. S. I. præcipua est pugna,
et quidem primo dicunt falsum esse, quod præmotio physica
sit legitima S. D. partus et fætus. 2do quod libertatem
veri creatæ omnino aufferat: 3tio quod Deum autorem peccati
constituat. hæc enim quæ ab Adversariis nobis objiciuntur quam
falsa sint, ut luculentius pateat. Dicitur id demonstrandum
sit, primo dabimus dari præmotionem physicam, idque non tantum
probabiliter, sed etiam certo ex S. doct: in 2do eam
non solum non tollere libertatem creatam, sed insuper illam causare
et efficere. in 3tio denique quod Deum omnino non constituat
autorem peccati. Sit ergo.

§ IIIus

Quæstio. Datur præmotio, ita contra Vasquez, Suarez, Valentiam et alios AA.es quibus Thomistæ communiter, cum quibus sentiunt permulti Academiæ Salmaticensis, Novaniensis et Lovaniensis, quibus etiam adhærent Salmeron, Soletus, Bellarminus, Lessius, Azorius, Henriquez et alii plures ex Primatibus S. I. N. 200us

Probatur conclusio auth: Scripturæ: Isaiæ c. 10 ubi asserit Deus se noluisse cor et velle Sennacherib regis assyriorum ut artificem suam securim et manus virgam. Verba Dei sunt hæc: numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea, aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur, quomodo si elevetur virga contra elevantem se, et exaltetur baculus qui utique lignum est. Sed quis negabit securim ab artifice, et virgam aut baculum a manu non physice præmoveri, id est physice ad agendum non applicari et impelli. Verba enim Scripturæ non sunt alia quam velut cent[illegible] Dei instrumenta, sed causas in eo plenum esse posita, quod sicut artifex et manus cum motione physica, et ab instrumento efficaci securim, virgam et baculum ad operandum movent, applicant et impellunt, ita et Deus causas.

Iterum D. Paulus ad Philipp: 2do ait: Deus est qui operatur in nobis et velle et perficere pro bona voluntate; hæc enim nec illa de concursu simultaneo, quia Deus per concursum talem non operatur in nobis sed nobiscum, neque etiam de motione morali, eo quod ista motio nihil pure et physice [illegible] operetur, sed invitat agens ad operandum in virtute, quod claritate [illegible] D. I. de præmotione physica,

Ctur 2° auth: Catechismi ex decreto Concilii Tridentini
S: Pij 5ti S: M. jussu habiti; ubi, a[lias] p: Num: 2do hic
= loquitur: n[on] solum à Deo universa quae s[un]t providentia
= sua tuetur atque administrat, verum etiam quae moventur
= atque alid agunt intima sua virtute ad motum atque actionem
= ita impellit, ut quamvis causarum 2darum efficientiam n[on]
= impediat, praeveniat tamen, cum eius occultissima vis
= ad sing[ul]a pertingat etc. Virtus à Dei causis 2dis intima
ipsas ad motum et actionem impellens, atque earum
efficientiam praeveniens n[on] est n[isi] esse ipsissima Thomistica
praemotio, cum revera hoc humino nihil aliud significans
Thomistae. Neque dicant Adv[ersar]ij Cathecismum illum n[on] esse
tantae authoritatis, utpote quem scripserunt ipsi Patres
Ordinis Praedicatorum. nam Adeo impudens hoc
mendacium, quod licet Cathecismus hic scriptus à solis
Patribus O. Praedicatorum: nam etiam circa idem opus collabora=
=runt Card: Seribandus ordinis Eremitarum S. Augustini
Michaelmina Ordinis Fratrum minorum. Petrus Galesinus
et alij plures Theologi celebres, ut refertur prologo
2do eiusdem Cathecismi. Praeterea Cathecismus hic n[on]
fuit approbatus tantum à Pio 5to, qui dicto Domini ejus
sed etiam à Gregorio 13tio anno 1583. approbatus quoque
est in Synodo Mediolanensi prima. 2da. 3tia. 4ta et
5ta. in Synodo Beneventano anno 1567. in Synodo
Salisburgensi anno 1567. in Synodo Genuensi anno
1747. in Synodo Tolosano anno 1590. et pluribus
aliis, quos ob brevitatem omittimus. Considerent
Adversarij, num sit parvi pendendum testimonium
hoc à duobus Pontificibus et tot Synodorum autho=
=ritate firmatum.

234

Confirmatur auth: D: Augustini, qui L: de grã. c. 21 ait: Deus
de voluntatibus hominum, quod vult, cum vult facit, habet enim contrar=
inclinandorum õipotentissimam potestatem; magisque habet in
potestate sua voluntates hominum, quam ipsi suas. Si a Deo ipse=
informat voluntates hominum, sed easdem informare ad consensum
v dissensum excitare debet, ut docent Aliqui: quid dicipt
Deum habere voluntatum humanarum inclinandarum õipotentissimam
potestatem.

Obur 2o auth: D: Th: et ut brevitatis gratiã plura eius
omo innumera omittam testimonia, sed aliqua sed potentiora
adducimus. Primum ẽ ex L: 3 de pot. art. 7 ubi sic habet:
quomodo dicitur una res ẽ cãa actionis alterius: in qtũ =
movet ad agendum, in quo n intelligitur creatio, aut conservatio virtutis =
activae sed applicatio virtutis ad actionem, sicut homo ẽ cãa =
incisionis cultelli, ex hoc ipso qd applicat acumen cultelli =
ad incidendum movendo ipsum; sic ergo Deus ẽ cãa actionis cujuslibet =
in qtũ dat virtutem agendi; in qtũ conservat eam et in qtũ =
applicat ad actionem, et in qtũ eius virtute oĩs alia =
virtus agit etc. Item L: 22 de veritate art: 8 ad 3
ait: Deus transfert voluntatem ab uno actu ad alium eam interius =
immutando, et in illam per modum directe agentis. hoc autem =
n potest aliqui de causis similiter, Deus enim directe
agit in illam in cãa 2am, sed in eius effectum: nec enim
de motione morali; qa movens moraliter cãa efficientem
directe in illam n agit sed solum mediate et objective
nempe per propositionem objecti. ergo D: Doct: loquitur de motione physica.

Obur etiam ex ipso Philo. qui L: 8 Phys. c. 5 t: 33 inquit:
utrumque igitur movere dicimus primum et ultimum movens =
sed magis primum. Illud enim movet ultimum, sed n hoc primum, =
et sine primo ultimum n movebit, illud autem sine hoc, ut baculus =
n movebit movente hoĩe. quibus verbis pmotionem praedeterminationis
exprimit, dicens namque primum motorem movere 2am ... a
causa movere 2am eo simili modo quo homo manu movet
baculum: hoc vero nihil aliud ẽ quam pmovere, applicare et impellere
baculum nemo nisi imprudens negabit.

Ptur necessig gluo hac raõe: ad hoc ut caã 2a operetr debet ab actu p° reduci ad actu 2m, qa unusqsq agit in qtu ẽ in actu, sed n pt reduci nisi p pmõe phlam qũ dat pmõe phia. m ẽ certa, m ptur caã 2a reducit in actu à solo Deo, sed hoc fit solu p pmõe phamiqꝫ m qstat caa etm 2a n pt reduci in actu, nisi p alqd receptu in caa, nã alias caa 2a maneret in statu pori in quo nondu supponitr agere sed sola pmõe phia recepta in caa, concursq etm simultaneq recipitr in effectu qsta n poris assumpt ptur, oe qd reducitr in actu, debet reduci ab illo ente, qd ẽ in actu sed solq Deq stat ẽ in actu, aliqs ne stat pcessq in infinitu debet sisti ad ipsu Deu, qd Deus reducit creã seu caa 2am ab actu, non ad 2m p sola pmõe phia.

Qstur Implicat caa 2a reduci in actu p cursu simultaneu qd debet reduci p cursu prima. pbat: illud caa 2a reducit in actu, à quo dependet in operando secundario operando n dependet à concursu simultaneo, na ille ẽ idẽ cum operatõe seu actione, et n dat nisi stu ad effectu idd ẽ à se ipso realiter distinctu n pt, qd reducit in actu caa 2a p sola pmõe.

Ptur 2° alia raõe satis efficaci: ens creatu n stu quoad ẽe, sed etm quoad operatione eebet subordinari enti ẽe, sed ad hoc, ut ens creatu subordinr eebet increato, sed ad hoc, ut ens creatu subordinr eebet increato quoad operationem n sufficit quaelibet caã, jnc et increata quoad operationem n sufficit quaelibet simultaneus, neqs etm motio moralis, qd sola pmõe phia, qstur talis debet dari. m ẽ certa, m ptur quoad j. id. sed ad hoc, ut una caa alteri eebet subordinaretr, sufficeret solq concursq simultaneq, scimus, qd cu duo hões portant idẽ pondq, neuter tm se solo ad portandu sufficeret unus alteri quoad portationem eebet subordinetur ponderis portationem eebet subordinaretur, quodlibet unq ad portandu pondq indigeret alterq concursu simultaneo. sed hoc est qtra hões, qd inter eiqmodi hões detur

subordinão; cum uterque sit caā totalis sed partialis, nec unus sit superior et alter inferior, q̄ ad subordināem rqtur: q̄ concursus sim̄ultaneus ad hoc n̄ sufficit. nego suffit motio moralis. nam id quo q̄d caā 2a altei subordinat caā 1a, debet ēē quid cōe oībus caīs 2is, motio ā moralis caīs rōis rōe carentibus n̄ conveniet, et sic ista caā caā 1a mereata n̄ subordinarentur; q̄d proinde absurdum ē, q̄ nec sufficit motio moralis. deinde si caā 2a n̄ promoveretur sqtur illa caā et 1a, et principium primum; et sed hoc dici n̄ p̄t nisi adhaereretur. q̄. sqla n̄ ptur. illa ē caā 1a, quae in operando n̄ dependet ab aliā, sed caā 2a n̄ promota n̄ dependet ab aliā, q̄. m ptur. q̄d operatur sine influxu alterius n̄ dependet ab alio in operando, sed q̄d n̄ promovetur operatur sine influxu alterius caā, nam q̄ simul concurrit, n̄ p̄t dici influere. q̄.

Arguitur Ates tenentur credere in Deum Patrem omnipotentem, q̄ etiam in promotionem physicam. a. ē certum. ptur. c.a. si n̄ datur dicta physica Deus n̄ ē omnipotens, q̄ s tenentur credere in Deum omnipotentem ex consequenti tenentur etiam credere in promotionem physicam. a. probatur tunc Deus n̄ eēt omnipotens, q̄ n̄ posset concurrere ad entitatem realem de novo ponendam, sed iuxta Ates n̄ concurreret ad entitatem realem, q̄ n̄ eēt omnipotens. m ptur. actio caā 2ae ē entitas realis de novo ponenda ā caā posita, sed ad hanc Deus n̄ concurreret; concursus etiam sim̄ultaneus Dei ad effectum et n̄ actionem, q̄ Deus n̄ concurreret ad oē ente reale, et sic n̄ eēt omnipotens. porro si Deus sim̄ul concurreret sim̄ultaneus, sim̄ tunc caco modo ageret cum creatis, sed hoc ē absurdum. q̄. p.m. tunc Deus caco modo ageret cum creatis, q̄ n̄ sciret, an hic concursus suus assequatur suum finem, vel n̄, sed hoc n̄ scieret, q̄ dependet primum ex potestate creatae a creā an hac velit agere vel n̄, creā enim iuxta Ates ē primum agens et primum se ipsum determinans: q̄ Deus caco modo ageret cum creatis per suum concursum sim̄ultaneum, quod certe absurdum ē ac negare promotionem physicam.

Solvuntur objectiones.

N. 202do. Obj. 1o causa 2a perfectis non indiget praemotione physica ad operandum, ergo non datur. R. conc. ant. causa perfecta et completa in suo genere non indiget ad operationem aliquo superaddito, sed causa perfectis a completa in suo genere: ergo non indiget alio superaddito nimirum praemotione physica.

2do Praemotio physica est inutilis alioquin, enim causae 2dae satis sunt determinatae ad agendum, ergo non datur. a. p: causae 2dae necessariae sunt ex sua natura determinatae ad speciem certae actitudinis, velut ignis ad calefaciendum aqua ad refrigerandum; causae vero liberae vi sua libertatis se ipsas determinare possunt, ergo praemotio est inutilis.

3tio Si datur praemotio physica vel est qualitas vel motio, neutrum potest dici. ergo D. non qualitas, quia habet esse verum fluidum et transiens quod in actione creaturae desinit, qualitas autem est quid permanens; neque etiam potest dici quod sit motio, nam omnis motio sive motus debet habere terminum, sed praemotio non habet terminum, ergo. m. probatur. si praemotio haberet terminum, vel ille esset actio causae 2dae vel esset aliquid aliud, non hoc, quia nihil potest assignari, nec primum, quod motio et actio reapse [illegible], non enim datur actio ad actionem sicut nec motus ad motum. ergo.

4to Omne accidens debet recipi in aliquo subjecto. sed hoc subjectum vel est causa 2da vel aliud, non aliud ut per se patet, nec etiam causa 2da, videmus plura accidentia solo numero diversa non possunt esse in unico subjecto, sed hoc contra nos. ergo. m. probatur. non sunt pro [illegible] praemotiones, quot sunt actiones, sed plures sunt actiones causae 2dae vel c. in igne actio calefactiva, generativa transmutativa materiae. ergo. ergo etiam deberent esse plures praemotiones.

5to Eccles: 15 dicitur. Deus ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu consilii sui; adjecit mandata et praecepta sua. si volueris mandata servare, conservabunt te. et Jos: 24to optio vobis datur, eligite quod vobis placet. rursus potest aliquis ita ad Deum dicere: tu mihi propriis ambitionem in praemio amanti promittis; et ad gehennam ne determinas; et quomodo data mihi optio a eligendi potestas, si aliunde creata voluntas praemotione [illegible] accedat.

236

6to aut: N: 86. S. Hier: Epla, 146 ad Damasu ait: hoc ita ee liberu, ut vivat n ex imperio Dei, sed ex obsequio suo. et D: Aug: L: de gsta et gra. ex 11. 13. et Lib: 12 de civ: ed ait, quod si auxiliu Dei aliqd e efficax, et aliqd inefficax hoi in liberu arbitriu creatu a redimendo, et Lib 3tio de Lbro arbitrio. c. 1. ait hoc firmiie tene, quaecunqs caa e volatis, si n pt ei resisti, sine peccato ei ceditur.

3tio aut: S. D: qui in 1da dsttoe. 3ma. d. 1. a. 1. inquit: ipsa ptea volatis qtu in se e, e indifferens ad plura, sed qd dta excedit in hunc actu b in illu n e ab alio dle, sed ab ipsa vole, et L. 3. a. 3. ad 5t. de malo ait: voltas enim sit ad vrum libet p aliqd dtrmtur ad unu sllet p gsiliu ratis, nec oportet horu alq agens extrinsecu.

Gdenique Si daretr phca pdtao neqs eet actq 1mus neqs actq 2dus, qd fores actq 3tius, quod apud D. Thomam prorsus [illegible] inauditum. a. ex eo gstat: pdtao enim phca vitata quia [illegible] explicandi modu realiter ab actu 1o et ab actu 2do dstipur, qd neqs e actq 1us neqs 2dus, gteret actq 3tius.

Rsbur ad 1mud dm caa gpleta tam ex parte pij ltatis, qm ex parte 2ij actus n indiget alio superaddito c n, quae solu e gpleta ex parte pij ltatis, in vero actu n indiget alio superaddito atm et sic d: m n: c. diving qd caa 2dae e gpleta solu in ratioe ptea n a in ratioe actq, hinc ut actu operetr indiget pio actu, p qd gpleatr. et replicetr ad altu 2u. N: 203 us.

Rbur ad 2u. r a. ad prob: item n: a et d c. qtu ad caas 2das nemas ideo pmove phcam ee in eis nemoria, ut a caa 1a ad exercitiu actionis dnur, unde dw Rrnus Adri caas 2as nemas ad exercitiu actionis sufficienter ab applicantibs dtri, inter aplicata illa debet etim numerari 1mu agens nempe Deq, qui caas 2as nemas p pmoem phcam ad exercitiu actionis aplicat. caa vero libera, ut agentia 2a libera, vi suae libertatis se quidem dtrmoris

ad agendum, nec indigent alio dante 2o, n̄ dm̄ se determ-
ut prima agentia libera, et prima determinantia; ideoque
indigent Deo ut primo agente libero primoque dete cui in
sua determinatione eatenus subordinatur.

Solvitur ad 3ium. n. m. et dico promotionem esse motum seu motionem
per quam causa 2da potens agere fiat actu operans. Ergo quando
promotio usque sive ut alij dicunt tanquam mediatus e actio
causae 2dae, et tanquam remotus e effectus causae 2dae, ideo n̄ requiritur
ut ad promotionem detur alia promotio, etsi sit aliquid creatum, quia
promotio est ipsa ratio formalis promovendi, veluti relatio est ratio
formalis referendi, et albedo ratio formalis dealbandi. Iam
nata Adrios unio est ratio formalis uniendi; sicut ergo ad
unionem n̄ datur alia unio, ita nec ad promotionem alia promotio.

Solvitur ad 4tum. C. totum. ad subsumptum dico, quod sit causa 2da
ad se probatur dum plura quidem esse non diversa specie
manentia n̄ possunt esse in uno subiecto cum sint transeuntia
et realia n. m. et sic 3. m. r. c. verum quidem est, quod accidentia
a subiecto quaerunt individualitatem dicantur, ideoque plura solo
non diversa n̄ possunt stare in uno eodemque subiecto; hoc tamen
n̄ est idem de accidentibus transeuntibus, quia illa n̄ acquirunt
suam individuationem a subiecto, et sic plura eiusdem stare
poterunt in uno eodemque subiecto. alij respondent ad omnes illas
lationes utique subordinatas unicam promotionem requiri.

Solvitur ad 5tum. ad textus ex S. Scriptura desumptos,
ex illis plus n̄ probatur, quam quod Deus ab initio constituerit hominem
et reliquerit illum in manu consilij sui; cum subordinatione tamen
ad Deum ipsum, haec vero subordinatio petit, ut licet hic
ex consilio et deliberatione eligas, quod ipsi placuerit, id tamen
eligas ut supremus Deus, et primum liberum, sed ut 2das
Deus et 2m liberum ex instinctu Dei ipsum ad auxilium,
deliberationem et electionem suam applicantis, et deliberatio
neque potest quis recte ita sua cogitare, tu mihi sepius
amore. Dum est ad contrarium ad odium Dei vel proximi
quoad formale sive quoad malitiam moralem Deus n̄ determinat

sed dumtaxat quoad morale, ut postea dicetur; tum etiam qua ad materiale odij divini, etiam prox[ima] ad amorem aliquis ratione auxilij sufficientis in vere existentis.

Solvitur ad 6tum et quidem primo ad anth: d: Hier: divo testante liber non vivit ex Dei imperio nec exsistante c: id est vivit ex Dei imperio liberum totius arbitrium simpliciter ad actum applicante et movente. r: et tot. solum volunt d: Hier: licet Deum non tollere indifferentiam liberi arbitrij per suum imperium efficax.

Ex dictis idem colligendum. Ad 2dum d: August: testimonium Adeo auxilium Dei dici efficax ex consensu liberi arbitrij creati, eo modo quo creatura dicitur efficax ex effectu, que sua efficacia provenit ex eo enim, quod auxilium Dei in nobis consensum efficiat, recte dicitur illud esse efficax a posteriori, nego autem, ut dicatur efficax ex liberi arbitrij consensu a priori; ut sua efficacia a consensu liberi arbitrij accipiat et illa ab intrinseco non habeat. ad alterum Adeo eundem dico: non possumus resistere in sensu composito componendo resistentiam cum sua praemotione ad actum peccati c: non possumus resistere in sensu diviso idem, quod non possumus ponere resistentiam peccati divisive et [illegible] se secutam r:

Adeo ad 7um. cum et d: non quod deus exigit actum hunc vel illum non esse ab alio determinante deus recepte, idem ...ea velis ad agendum ex impetu naturae impellente cum non ab alio deo ... libertate nostra sub medio indifferenter applicantem nos etc. ad alterum d: Th: testimonium Adeo S: d: loqui de deo ad malum morale, fatemur, Deum non determinare ad malum morale, sed quoad ad formale, sed voluntate creata a se ipsa sola ad malum morale determinari.

Solvitur ad ultimum. da. non esse actum 1us neque 2dus se ... non esse actum 2dus neque 1us reditur nec esse. nam eum suam praemotionem sit cujus actum 1mi et 2di nec ... /: necesse ... illum actum 1um eum actum 2do applicando actum 1um ad actum 2dum /: reditur ad utrumque pertinens, haec est actus a ... .

§ 2dus

N. 204ᵘˢ **Dico.** praemotio phica non solum non aufert libertatem creati agentis, sed eam insuper causat et infert, ita ut q[ue] conformiter cum suo doct. Angelico: qui 1a p. q. 105. a. 4. ad 1um ita habet: Deus igitur est 1a causa movens et naturales causas et voluntarias, et sicut naturalibus causis movendo eas non aufert quin actus earum sint naturales, ita movendo causas voluntarias non aufert, quin actiones earum sint voluntariae, sed potius hoc in eis facit, operatur enim in unoquoque secundum eius proprietatem.

Prob. ad oratione. Deus omnis Deus causat, quod immediate ab ipso dependet, et ei essentialiter subordinatur; sed omnis actio libera creatis agentis secundum suam perfectionem, formalem et modum depen[det] a Deo eique essentialiter subordinatur, quod enim non est certum, non probatur ex eo, quod Deus est causa cuiusque entis et perfectionis creatae, sed omnis actio libera humana, cum etiam ipsa determinatio libera creata est aliquam entitatem et perfectionem creatam importet, quod Deus est causa ipsius. Deinde. quod est primum liberum est causa secundi liberi, sed Deus est primum liberum, a quo secundum liberum essentialiter dependet, quod est causa ipsius.

N. 205ᵘˢ **Obiicitur 1o.** quod relinquit indifferentiam ad operandum illud non tollit libertatem, sed Deus praedeterminando relinquit indifferentiam, ergo non tollit libertatem. Probatur quod agendo unum adhuc potest facere oppositum habet indifferentiam ad operandum, sed homo praemotus phice ad unum, adhuc habet potentiam seu potest facere oppositum, ergo homo non probatur. iste homo sic determinatus unum non ponit a se potentiam ad oppositum velut dicunt [illegible], ergo nec Deus hoc tollit aut aptitudinem ad oppositum. Contra probatur. Deus homo sic determinatus ad unum et manet potentia ad oppositum, quod determinat se conformiter suae naturae. Ideo [?] enim Deus determinat homo conformiter suae naturae, auctor enim naturae certe naturam non destruit, nec auctor libertatis libertatem tollit, ergo nec Deus homo determinans aufert tollit potentiam ad oppositum.

Confirm. 4° deo quod pta̅ indicares libertati creatæ quod etiam ... N. 206
vg. beate quæ adesse in uno a sensu opposito ... pati
... sed ita tas a gratia videndo, quo non est absolute
in ê adversione ... ubi voluntas creata beata gratia
simul cum ad amorem ... sensu opposito ... non
... amare; hinc ... non præiudicat libertati creatæ
... a parte potentia non præiudicat libertati.
Ad hoc dico sensu opposito et divisi esse ... in ergo
... ad agendum ... in sensu diviso Deum odisse, hæc
servat absolute potentia Deum odio habendi, licet non retineat
potentiam coniungendi actum odii cum actu amoris, ad quam
... dico: ... ut alij volunt, voluntas ad amandum Deum potentia
libertas ... potentia, idem voluntas ... ad amorem, libera
adhuc est ... ad actum oppositum potentia quamvis non retineat
potentiam ... idem ... coniungendi cum actu amoris
actum odij; nam ... coniungendi ... oppositos ... ex
parte actum et ... ita ... potentia ... non ...

Solvuntur obiect.

Obj. 1° Illud quod tollit indifferentiam tollit libertatem; N. 207
sed ... tollit indifferentiam. ergo et libertas. maior probatur
quod ... determinatum ad unum nequit esse indifferens, sed ...
... ad unum ergo tollit indifferentiam.

2° ut voluntas libere agat debet se ipsa ad agendum determinare
sed si ad actum requiritur ... voluntas se ipsa non determinat
ergo non agit libere. ... illud agens se ipso non determinat
quod quoties agit ... ab aliquo ... ita fit
... ergo ...

Resp. ad hoc ut causa libere agat, necesse est, ut positis
omnibus ad agendum vel ad amandum requisitis habeat adhuc
potentiam proxime expeditam ad non agendum vel agendum oppositum,
sed posita ... ad agendum causa non amplius habet
potentiam proxime expeditam ad non agendum vel ad agendum oppositum
ergo non agit libere. ... quia caret aliquo ... requisito
ad agendum illud non habet potentiam proximam, sed voluntas positis
omnibus ad agendum requisitis ... potentia caret aliquo
... requisito ad non agendum, vel ad agendum oppositum, ergo

in actu voluntas positis omnibus caeteris requisitis [illegible] ad agendum [illegible] amandum caret aliquo caeteri requisito ad eliciendum oppositum nempe odium: ergo admissa [illegible] positis omnibus ad agendum requisitis caret adhuc voluntas aliquo caeteri requisito ad oppositum vel non agendum, consequenter non habet potentiam proximam: [illegible] voluntas [illegible] ad amandum caret [illegible] potentia ad eliciendum odium, sed [illegible] potentia est aliquod caeteri requisitum ad agendum: ergo [illegible] voluntas [illegible] ad amandum caret caeteri requisito ad oppositum.

4to ergo infers necessitatem antecedentem talis libertatem [illegible] potentia [illegible] infers necessitate antecedentem, ergo tollit libertatem. [illegible] quod ante [illegible] voluntas [illegible] inimpedibiliter [illegible] ad unum inducit necessitate antecedente, sed ita [illegible] potentia, ergo [illegible] non est certa [illegible], quod ita [illegible] ad [illegible] non potest impedire [illegible] inimpedibiliter, sed [illegible] ita [illegible] ergo [illegible] efficacem, [illegible] resistere, etiam nulla potest impedire; sed [illegible] potentia est talis omnino efficax in se etiam [illegible], ergo [illegible].

5to [illegible] pedibus manibusque ligatus licet in sensu diviso ambulare possit, si nimirum ab eo vincula dividantur sive auferantur, tamen ad ambulandum non est liber; ergo pariter [illegible] potentia [illegible] ad amorem in sensu diviso possit odisse [illegible] liber.

6to voluntas [illegible] non est [illegible] sui actus, ergo non est libera. [illegible] caret. [illegible] voluntas non est [illegible], ergo nec est [illegible] sui actus, [illegible] est [illegible] in voluntatis potestate habere [illegible] potentiam. [illegible] potentia, quae non est [illegible] antecedentis [illegible] non est [illegible] consequentis quod infallibiliter sequitur ex antecedenti; sicut qui non est [illegible] interpositionis terrae inter solem et lunam, etiam non est [illegible] eclipsis quae ex tali interpositione infallibiliter sequitur: sed voluntas non est [illegible] antecedentis [illegible], ergo neque est [illegible] consequentis [illegible] infallibiliter sequentis ex tali [illegible]: ergo non est libera.

Adeo ad 1um c. m. n. m. ad 4: d. m. quod a dtū ad unum ... postea dm ad oppositum requisitis de indifferens ... aliquid c. m. et sic dsta m n: c. nam imo physica ... hoc mixta sua natura libera, ut posita tali ratione ... est lo se ipsum in agendo libere ... aliter. quod d. ad unum modum naturae quod idem ... ac cum exclusione indifferentiae ... ut lapides ... indifferentia ... libere ... ad unum modum determinari illud ... indifferentia naturae et sic dsta m n: c. N. 2 ocij

Adeo ad 2um c. m. n: m ad eius probationem d. m. illud agens n. d. se ipsum ad ... ab agendo aliqua causa ... nisi ... ut se ipsum ... cum ... ad ... ut se ipsum ... subdistinguo n. d. se ipsum ad agendum primo seu tamquam ... primum c. m. n. d. se ipsum ... secundo seu tamquam ... 2um n. m. et sic dsta m n: c. nam ... de ratione moventis non est excludere omne aliud movens, à quo moveatur ... moveat ... omne movens alias esset motum adeoque primum movens: ita etiam n. est de ratione ... excludere omne aliud ... à quo ... ut se ipsum determinet, alias omne ... se ipsum ... primum ... independens à quovis alio primo ... quod tamen cadere non ... in ... 2um et liberas nec affirmari citra ... primum.

Adeo ad 3ium c. m. n: m ad ... probationem d. m. quod caret aliquo ... requisito ad agendum ex parte actus primi sive ut potentia, id non habet ... proxime expeditam ad oppositum c. m. id quod caret aliquo ... requisito ex parte actus 2i sive ut exercite agat, id non habeat n. m. et sic dsta m n: c. ... se teneat ex parte actus 2i non autem primi: unde ad hoc ut aliquis ... proxime expeditam sufficit, ut habeat omnia requisita ad actum primum ... Verum contra hanc responsionem

Instans Adv[ersari]ij 1º. quod antecedit actu 2um illud se tenet ex parte actus 1mi sed phia. [= physica] p[rae]d[etermina]tio antecedit actu 2um ergo etc. m[inor] e[st] clara, na[m] inter actu 1mum et 2um n[on] datur mediu[m] n[isi] e[st] n[ost]ra sententia. c[onsequen]tia e[st] in f[or]ma.

Resp[ondeo] d[i]st[inguendo] m[ajorem] qd antecedit actu 2um t[antu]m causale q[uod] f[or]male, illud se tenet ex parte actus 1mi c[oncedo] m[ajorem] quod antecedit actu 2um f[or]male n[on] vero causale id [est] n[ego] m[ajorem] et si d[i]st[inguend]a m[inor] n[ego] c[onsequentiam]. actus 2us f[or]malis ille dicitur, per quem agens s[ecundu]m ultima actualitate sua [ter]minatur à se egrediente dicitur f[or]maliter agens: actus 2us causalis dicitur per quem agens creatum 1us n[atur]a inspe applicatur et d[ete]rmi[natu]r ad actu 2um f[or]male, adeoq[ue] de statu p[ro]x[im]e potentis transfertur ad statum p[ro]x[im]e actus, à quo alterer p[ro]ced[i]t actus 2us f[or]malis.

Instans 2º. complementum et applicat[io] p[ro]x[im]ij operativi pertinet ad actu 1mu[m], sed phia. p[rae]d[etermina]tio e[st] complementum ac applicatio talis ergo etc. m[ajor] patet, qd pertinet ad actu 1mu[m].

Resp[ondeo] d[istinguendo] m[ajorem] complementu[m] p[ro]x[im]ij operativi in e[ss]e p[ro]x[im]ij [pote]ntis pertinet ad actu 1mu[m] c[oncedo] m[ajorem] complementu[m] ipsius in e[ss]e p[ro]x[im]ij actus pertinet n[ego] m[ajorem] et si d[i]st[inguend]a m[inor] n[ego] c[onsequentiam]. ratio ex n[ost]ris p[rae]d[ict]is e[st], q[uia] p[otenti]a ipsis o[mni]b[us], qua n[on] requiritur ad posse sufficienter illa fuit completa p[ro]x[im]e in ratione potentiae, attamen merum exercitium causale et complementum in ratione p[ro]x[im]ij actus, cuiusmodi e[st] n[ost]ra p[rae]d[etermina]tio n[on] requiritur ad posse operari: ergo etc.

Instans 3tio. applicat[io] actu alicui à recta fine p[rae]d[etermina]tio e[st] recta fine hac n[on] habet p[er]fecta ad actu.

Resp[ondeo] ca[ntra] d[istinguendo] c[onsequentiam]. qd recta fine hac n[on] habet p[er]fecta ad actu[m] ponendum fine physica p[rae]d[eterminat]io ca[usa] n[on] fine phica p[rae]d[etermina]tione n[ego] c[onsequentiam] et c[onsequen]tia hoc argumentum retorqueri potest in concursu Dei sim[ultane]o recentiores q[uia] eum fine h[uius] d[e]t[ermin]ata n[on] p[otes]t elicere actu[m], laborat falla[cia] … fine phica p[rae]d[etermina]tione in antecedenti composita cum actu in c[onsequen]tia vero cum p[er]fecta.

Instabis 4to. ut veritas libera posita ad actum ponendum
phica, potestate debes posse removere a se carentiam huius potentiae,
quando enim huius carentia aliter requiritur ad possibilitatem actus;
sed hoc non potest veritas, quia non habes posita &c.

Resp. distinguo: cum ut veritas libera posita absoluta est independens,
debes posse removere &c. cum ut libera posita ordinis
2i subordinata est, potentiam debes posse removere &c. n: m
et sola subsequente dispositione esse n: c. Veritas enim humana, consequenter
aliter libera, est subordinatur causa prima, non liber nisi posita
ordinis 2i, ad quam non requiritur ut possit removere carentiam
potentiae physicae.

Resp. ad 4tum. c. m. n: m ad probationem dico quod immediate
debitis ad unum inducit necessitate antecedente nisi sit ipsa
causa libertatis, cum si sit ipsa causa libertatis n. m. est
si dicta m. n: c. plus non agitur, quam posita potestate vero
operari infallibiter: aliud autem est operari infallibiter,
aliud necessario necessitate nimirum absoluta et antecedenti.
Ad necessariam probationem c. m. n: m ad cuius probationem d: m
promotio physica est talis, ut non possit ille potentia resistere in
sensu composito transeat, n. m. in sensu diviso c: m. etc.
etsi enim homo non possit resistere promotioni, liber tamen est in sensu
composito; hoc est, ut stante promotione ad actum ambulandi
simul cum actu ambulandi ponat actum sedendi, est
tamen liber in sensu composito et sensu diviso, id est, ut stante
promotione ad ambulandum retineat potestatem ad sedendum.

Resp. ad 5tum. c. a. n: c. disparitas est, quod sensus divisus,
in quo homo amicus alius [illegible] ambulare potest evidens sive
auferas amicitiam alicui [illegible] ita ut consequenter nequeat
ambulare, nisi [illegible] [illegible]: e contra sensus
divisus in quo homo amorem [illegible] potest odisse ab ipso physica
promotione non aufert, sed [illegible] [illegible] odio a
physica promotione ad amorem, unde homo ad odium non amorem est
[illegible] liber: hic tamen non amorem ponere potest, licet odium cum physica
promotione ad amorem non possit coniungere.

Deus alijs dando bene libertate, qua major casu creata agit in creatam; ac illa a creata sit ut causa libertatis respectu alterius creatae. Sin posteriori a Deus creata dat, qui solus sit simul efficaciter et liberè movere aliquem in suo libero.

Ad 6tum n: a. ad hoc probationem respondeo 1o ca. n: c. nam effectus non debet dominari suae causae, ut ab ipsa existat: cum ergo potestas sit causa quae antecedit voluntas sit domina sui actus, non debet, ut sit domina sui actus etiam esse domina potestatis physicae. Resolo 2o da. Voluntas non est domina potestatis originativè sumptae, et ex parte propria sui etiam a solo Deo ca. terminativè sumptae. [illegible] parte termini usus et exercitij actualis na: dist c. quamvis enim potestas originativè non sit à voluntate creata, nec in potestate illius, facit tamen, ut actus, ad quem datur sit in eius potestate. unde ad assertionem probationem dico non posse quam non sit domina antecedentis etiam non est domina consequentis, nisi antecedens sit causa, propterea sit domina consequentis est non, si sit causa a: non est sui distincta non n: c.

Hinc ad instantiam patet solutio, alia causa ut supra deesse non facit, atquis sit domina eclipsis.

§ 3tius.

Q. 209tus. Deus quoque Deus non solum concurrit, sed etiam physicè movet ad materiale peccati non tamen ad formale, ita Thomistae cum D. Th. qui in 2a q: 79. a: 1o et 2 ac proprie in responsione ad 2um ait: = dicendum, quod in hoc sicut in causa deficiente non solum = actus sed et ipse defectus, et ideo hoc est causa peccati; = sed Deus hic est causa actus, quod nullo modo sit causa = defectus concomitantis actum, et ideo non est causa peccati.

Probatur etiam generalius ratione quoad 1am partem. Voluntas creata indiget concursu dei simultaneo, et physica motione divina ad illum actum ponendum, in quo casu subordinatur Deo. atqui creata voluntas in materiali peccati sive in actu commissionis et positivo peccati commissionis casu subordinatur Deo; ergo ... n. utroque conceduntur Patres et bene. quae manifestae

Atqui deinde ens participatum essentialiter subordinatur enti per essentiam, quod Deus est; atqui vero realis et positiva peccati commissio non est ens participatum; nam actus positivus compositionis peccati est ens, et a ens juxta philos. communem subordinatur essentiae per participationem; materiale vero peccati est positivum [illegible] enim Deo, quod est ens participatum. Non est de qua tota est difficultas; sed probatur: nequit causa 2a in operando essentialiter subordinari causae 1ae, nisi indigeat vi actionis ipsius physicae moveatur ad operationem, sicut in praecedentibus probatum est; quod vero non indigebat motione physica ad illam operationem ponendam, in qua essentialiter subordinata est Deo, a Deo qui illius operationis, ut mediate primum concurrit, hinc materiale peccati.

Probatur etiam quoad 2am partem. Formale peccati non attinet intra sphaeram divinae causalitatis, quod Deus illius non causa. Ita est evidens. Ad probatur: quidquid continetur intra sphaeram divinae causalitatis est ordinabile in Deum tamquam ultimum finem; sed formale peccati non est ordinabile in Deum tamquam ultimum finem; quod non continetur intra sphaeram divinae causalitatis non est certum; quia formale peccati est ipsa moralis aversio et discordatio a Deo tamquam ultimo fine, in ex eo constat, quia Deus non [illegible] adeoque repugnat, quod aliquid possit ab ipso causari, et non etiam in ipsum ordinari tamquam ultimum finem.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1o qui positive causat materiale, positive causat formale. Sed Deus physica praemotione positive movens nos causat materiale peccati; quod est formale. Probatur: qui positive causat unum, ex quo aliud necessario resultat, utrumque positive causare censetur: sic, qui positive abscindit caput alicujus, positive causat ejus mortem; qui positive oculos alicui effodit, positive in eo caecitatem causat etc. eo quod in his unum necessario resultet ex alio; atqui formale peccati necessario ex materiali resultat; quod Deus positive causans materiale, causat et formale peccati.

3º Si Deus promoveret promotione morali ad materiale peccati, etiam sic promoveret ad formale; quod Deus physice promovet ad materiale promovebit etiam ad formale. Ergo constat. Consequentia inde patet quia promotio physica est longe efficacior quam sit promotio moralis.

2do Deus physice iuxta nos non solum attingit substantiam actionis liberae, sed etiam ad modum et formalem, qui modus non distinguitur ab ipsa formali; et sic Deus etiam determinat ad formale peccati.

4to Deus homo est causa peccati, quia libere ponit actum peccati, sed etiam Deus libere ponit actum peccati, quod etiam erit causa peccati. 3to S. doctor 1a 2ae

5to S. doct. 1a 2ae q. 79 a. 1o ait: cum peccatum actus quidam sit, quidquid directe causa actus, est directe causa peccati; et illud est directe causa actus, quod principium illius actus movet ad agendum; atqui Deus physice promovendo creaturam ad materiale peccati est causa actus peccati, quod etiam peccati.

6to. qui sciens et volens impellit alium ad actionem, cum qua connexa est moralis malitia, est moralis malitiae causa; atqui cum Deus promovet hominem ad actionem v. g. odii sciens et volens impellit hominem ad actionem, cum qua connexa est moralis malitia, quod etiam erit causa malitiae.

7mo. Si Deus physice [illegible] actum peccati quoad formale, illud vero decernit et vult positive quoad materiale, tunc creata facultas determinans ad materiale peccati non peccat, eo quod licite possit velle quod ipse Deus vult: atqui creatura peccat; quod Deus non decernit.

8vo Si Deus hominem ad materiale peccati physice non promoveret, ipse homo se ad formale peccati non determinaret; quod quod homo se ad formale peccati determinat Deus est causa.

Ad 4um dist. antecedens qui positive causat materiale peccati N. 7 ii
positive causat et formale, si sit causa particularis deficiens
ut est homo peccans c[oncedo], si sit causa universalis pure efficiens
ut est Deus physice promovens n[ego] et sic dist. consequens n[ego] c[onsequentiam];
patet hoc exemplo animae physice moventis et impellentis
tibiam curvam ad ambulandum; nam in tibia curva
ambulante defectus claudicationis absque refluat ex
motu ambulationis, et tamen anima, licet cum tibia positive
non causat, sed ipse a sola tibia curva causatur; anima enim
movens et impellens eiusmodi tibiam ad ambulandum
se habet ut causa universalis pure efficiens, tibia vero curva
ut causa particularis deficiens. Sic etiam quamvis formale
peccati absque ex materiali resultet, Deus tamen physice
promovens positive non causat materiale peccati ut causa particularis
deficiens, sed sicut causa universalis efficiens; unde ad exempla
allata nego paritatem, nam homo qui positive ab-
scindit caput alicuius, aut alicui oculos effodit,
est particularis causa deficientibus; unde mirum non est, si de-
fectus qui inde resultant, illi ut causae positive
tribuantur. Potest etiam retorqueri argumentum in quocumque
concursum; cum est hic determinat materiale peccati,
ex quo formale infallibiliter sequitur.

Ad 2um ca. n: c. disparitas est, quod promotio moralis
nequeat scindere a formali malitia, et proinde non
attingere id, quod continetur intra genus moris; promotio
autem physica a formali malitia scinditur, quia haec est extra lineam
entis physici. Unde ad probationem dist. quo physica promotio est efficacior
quam moralis, ita ut illa efficacia se extendat ad genus
morale n: ut maneat intra genus physicum c. &c.

Ad 3um dist. attingit omnem modum et formalem
physicam actionis liberae ca. moralem subdistinguo constitutivam
n. non constitutivam ca: et distinguo c. quod non scindit
ab aliquo formali physica est non constitutiva cc. morali et ipsa
n: c etc.

Resp. ad 4tum. D. m. Deo hō ex qā libere ponit actum
peccati physicè ē cāa peccati c. m̄. qā ponit effectivè
præcisè, ē cāa peccati n: m̄ et sic dsta m̄ n: c.

Resp. ad 5tum. 1o Textum hunc, quem Adversarij nobis
objiciunt ex S. Doct: loco citato n̄ esse. Resp. 2o
cum distõe, qui ē directè cāa actus peccati
formaliter et relativè sumpti, ē etiam cāa peccati c. qui ē
cāa actus peccati solū materialiter et physicè sumpti
ē cāa peccati n: C. actus peccati duobus modis pōt
considerari, uno modo formaliter et relativè, prout
terminū fundat malitiam et deformitatē moralem
peccati, alio modo materialiter et physicè, prout ē
præcisè actus realis et positivus, et ens quoddam
à Deo participatū, et hoc modo à Deo causari nullū
ē impedīo.

Resp. ad 6tum. D. m̄ qui sciens et volens impellit
alium ad actionem, cum qua necessario connexa est moralis
malitia, est iamvis cāa si impellat ad eam aõem
effectivè moraliter exercendam c. m̄ si solū impellat
ad illā aõem effectivè eliciendam n: m̄ et sic dsta
m̄ n: c. nam moralis malitia n̄ connectitur necessario
cum actione prout effectivè elicitur, sed prout effectivè
exercetur: sicut ut in exemplo sup. dato medicus
aut rador sciens et volens impellit tibiā curvā
ad claudicationis motū, nec tamen ē cāa claudicationis
qām impellit tibiam curvam ad motū claudicationis
effectivè exercendū, sed tantū effectivè eliciendum. Simili
Deus sciens et volens impellit hōem ad aões
cum quibus necessario connexa ē moralis malitia, at n̄
impellit hoem ad illos actus deficienter sed effectivè
eliciendos.

Resp. ad 7um. n: Sgla m̄. cuius probatõe distinguo. creā
prā licite vult quæ Deus vult velle voluntate
à velle cōsilij et præcepti c. quæ Deus vult vlle

generat; ut caā 1a et ūālis. v. verum de hoc plura in Theologia.

Ad 2um ca. n. c. nam cū Deus hoc phie ad mãale peccati pmovet, ponit quidē praviā qdōs ut hō se dtet ad fõale et hoc tm̃ n. sequitur, qd Deus sit caā ipsius malitiae seu fõalis peccati; sicut sta n. ē caā claudicaōis applicando tibiā curvā ad ambulandū; tibiā em claudicās, qā curva est, si hō ad mãale phie à Deo pmotus dtet se ad fõale qā dtibilis ē, et nunc dtibiliter operari.

Quaeres: in quo consistat pmō phia? N. 2 17 Resp. pmōo phia consistit in decreto Dei, fõaliter in acceptione et virtualiter transeunte. p.r. quia pmōo phia cum sit quaedam dtio supponit actum qui in caā agente consistit, qd consistit in decreto Dei. p.c. si pmōo phia supponit ... med adaptē consistit, tunc non requiritur qualitas pravia, qui caam ... ius ... in actu 1o proximo constituant ad ipsam operaōem infallibiliter applicāt, sed talis qualitas praevia ē decretum Dei, fõaliter manens et virtualiter transiens. Conseq. n. patet. Decretum em Dei nihil aliud est, nisi actus Dei manens ... in actu 1o constituto applicans infallibiliter ad actum 2um ... Disparitate inter actum 1mum constitutum ...

qd em actus 1us nondū ē constitutus v. q. in ordine ad operandū supernaturaliter, requiritur qualitas praevia, quae ... prius prioritate naturae in actu 1mo operandi ... consistat, et pro posteriori naturae ad ipsam operationem supernaturalem infallibiliter applicet; cum qd ... contrario in ordine ad agendum naturaliter ... operativa supponatur in actu 1o proxima ... constituta, n. indigebit, nisi influxu quodā praevio causaliter efficaci ad actum 2um ... fõali operaōis applicativo: quod ē decretum Dei.

actus: si eet aliqua rão, qdmod gsisteret in gete
eet hac: qa impsbile ē in actu. antea alqd
immutari intrse, nisi p alqm fōa intrse receptam,
ipsa ā creā p pmoē intrsē mutats transeundo
ssbliet de ptea ad actū: sed hoc ē prorsus falsū: qa ī ngsbit
in gete intrse recepta. nam potius magis crā creata
intrse phie mutats, si reducats ab actu primo ad actū
2um, qm res possibilis, si reducats ad statū possibilis ad
statū reali existētiā. sed res possibilis phie intrse mutats
si reducats ā statu possibilis ad statū existentiā sine
aliqua gete intrsē recepta, quo etiam crā creata p
pmoē reducta ab actu primo ad actū 2um intrse mutats,
ergo primod ni gsistat in eiidē gete. deinde ni
video: si divina actio de se sufficiens est ad extrahēnda
talē getam: cur non etiam sufficiens sit se ipsa ad extrahēndū
actū de ptea nra volts.

Dices: Ob vi decreti necessario et infallibilr dtur
voltas nrā; tunc primod ni gsistit in decreto Dei;
atqui sic ē; qd Ant. mi ē certa, ideo enim dats pmod
ut voltas nra efficacr dtur ad actū: nam potius voltas
ex intrse indifferenti, ni potest fieri intrse dta, p alqd
extrinsecum: sed decretum Dei ē alqd extrinsecum, qo ni
gsistit in decreto Dei.

Resp. N: M. Ad prob: D: M. Voltas intrse indifferens ni
pt fieri dta intrse formaliter p alqd extrinsecum C. M.
N. pt fieri efficacr intrse dta. N: M. et C: M. eodē
modo dstō Ante cetera: Cam. Causa enim efficiens talis
glis ē gcursus ille praevius petit ex nata sua eē extrsa
Dei, cuius est causa; unde voltas nra formaliter intrse
dtur p primā dtaoem, quae ab ipsa oritur ut efficacr
applicata p gcursū praeviū, et sic actio illa Dei, seu
decretū extrahit voltem ex statu indifferentē ad
statū dtum: quamvis sit ibi extsa.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg

Colliges ergo pleraque, quae ab Adversarijs nobis objiciuntur N. 213us
esse retorqueri in eorum concursum simultaneum,
non enim videtur maior ratio, quare Deus physice determinando
voluntatem creatam dicatur causa peccati, quam simultanee illa con-
currendo. Dicunt quidem disparitatem esse hanc: quod
Deus simul concurrendo voluntatem nec ad speciem, nec ad
exercitium actus determinet, sed solum ad individuationem, ipsa autem
voluntas se ipsam ad speciem, ac exercitium actus determinet;
per physicam vero promotionem Deus non tantum ad individuationem
sed etiam ad speciem et exercitium actionis peccaminosae
voluntatem determinat, et sic in ipsum Deum causa redundet speciei
et exercitium peccati. Sed contra. Licet concursus
simultaneus sit in actu 1o utpote indifferens in ordine
ad speciem et exercitium actus peccati, tamen sit determinatus
in actu 2o, cum Deus velit hunc concursum actu vole
det se in actu 2o ad speciem et exercitium actus peccaminosi,
adeoque sequitur etiam in sententia gratiae Deum esse autorem
peccati, ratione concursus simultanei; non sequitur Deum non esse
autorem peccati ratione concursus praevij Thomistis, verum
de hoc plura in Theologia.

Quaestio quarta
de
causa finali et causis f-
auidens.

Articulus primus
Quid et quotuplex sit causa finalis, utrum sit causa vere physica, et quando ipsius causalitas in actu primo?

Dico 1o. Finis ab Aristotele 2o. Phys: C:3. dicitur quod sit id N. 214us
cujus gratia aliquid fit: particula id est genus definitionis, et
supponit pro causa, quae idem non sit, si stricte loquamur finis
et causa finalis; punctum enim est finis lineae et tamen non
est causa finalis. reliqua particula sit differentia, quam solus
finis habet: quod illius gratia aliquid fiat, et finis movet
voluntatem ad electionem et executionem mediorum,